

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

POHJOLA – kestävä ja integroitunut alue?

Visio 2030:n tilanneraportti 2023

2023

Sisällys

Esipuhe	3
Johdanto	4
Visio 2030:n tilanne	10
Vihreä Pohjola	15
Kilpailukykyinen Pohjola	28
Sosiaalisesti kestävä Pohjola	41
Menetelmä	54
Liite 1 – Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030:n pohjoismaiset indikaattorit	61
Liite 2 – Vertailupisteet	65
Liite 3 – Lähtötilanne ja kehityssuuntaukset	71
Tietoja tästä julkaisusta	74

Tämä julkaisu on saatavilla myös saavutettavana verkkoversiona: <https://pub.norden.org/politknord2023-726>

Esipuhe

Pohjola on vuonna 2030 maailman kestävin ja integroitunein alue. Se on Pohjoismaiden pääministerien visio pohjoismaisesta yhteistyöstä, ja minulle se toimii majakkana työssäni Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteerinä. Mutta millainen on kestävyys ja integraation tämänhetkinen tilanne Pohjoismaissa?

Tilanneraportti ”Pohjola – maailman integroitunein ja kestävin alue?” osoittaa Pohjoismaiden päässeen pitkälle, mutta maaliviivalle on vielä matkaa. Tilanneraportilla seurataan vuonna 2021 laadittua lähtötilanneraporttia. Raportin perustana ovat indikaattorit, jotka pohjoismaiset yhteistyöministerit hyväksyivät syyskuussa 2020.

Pohjoismaiden ministerineuvosto aikoo hyödyntää raporttia visiotyössä kaudella 2025–2030 ja varmistaa sen avulla, että toimenpiteemme edistävät mahdollisimman tehokkaasti pääministerien vision toteutumista.

Olemme päässeet pisimmälle kilpailukykyisen Pohjolan ja sosiaalisesti kestävän Pohjolan alueilla, mutta vihreän Pohjolan alueella on suurehkoja haasteita.

Pohjoismaiden haasteena on ennen kaikkea kestävä kulutus ja tuotanto, jotka vaikuttavat haitallisesti ilmastoon ja pahentavat luontokatoa. Pohjoismailla ja pohjoismaisella yhteistyöllä onkin edessään mittava urakka.

Meillä on hieman yli kuusi vuotta aikaa saavuttaa kunnianhimoinen tavoite vuoteen 2030 mennessä. Aikaa ei siis ole hukattavana!

Karen Ellemann

Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteer

Karen Ellemann

Kuva: Mathilde Schmidt/
norden.org

Kuvat: Common Ground Media & Norden.org

Johdanto

Pohjoismaiden pääministerit hyväksyivät pohjoismaisen yhteistyön vision vuonna 2019. *Visio 2030:n* mukaan Pohjola on vuonna 2030 maailman kestävin ja integroitunein alue¹ (Kaavio 1). Pohjoismaiden ministerineuvoston tehtävänä on auttaa saavuttamaan visio keskittymällä kolmeen strategiseen painopistealueeseen, jotka ovat vihreä Pohjola, kilpailukykyinen Pohjola ja sosiaalisesti kestävä Pohjola.

Visio on kunnianhimoinen, ja siksi kehitystä on seurattava tarkkaan, jotta tietäisimme, miten pitkä matka Pohjoismailla on vision toteutumiseen. Pohjoismaiden ministerineuvosto seuraa kehityksen etenemistä kohti kestävää ja integroitunutta Pohjolaa Visio 2030:tä varten kehitettyjen pohjoismaisten indikaattoreiden avulla.

Pohjoismaiset yhteistyöministerit tekivät indikaattoreista poliittisen päätöksen syyskuussa 2021. Vision kolmella strategisella painopistealueella on yhteensä 45 indikaattoria. Jokainen strateginen painopistealue sisältää viisi fokusaluetta, joista kullakin on kolme indikaattoria. Pohjoismaiset indikaattorit kytkeytyvät selkeästi Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteisiin.

Pohjoismaiden ministerineuvosto pyysi vuonna 2020 Rambøll Management Consultingia kehittämään [Visio 2030:n lähtötilanneraportin](#) (Baseline 2021) ja laatimaan ajantasaisen tilanneraportin vuonna 2023.

Visio 2030:n tilanneraportin tarkoitus

Tilanneraportin tarkoituksena on arvioida, miten pitkälle Pohjoismaat ovat päässeet alueena toteutettaessa visiota Pohjolasta maailman kestävimpänä ja integroituneimpana alueena vuonna 2030. Raportin

1. Pohjoismaiden pääministerien julkilausuma Visio 2030:stä: <https://www.norden.org/fi/julkilausuma/visio-2030>.

lähtökohtana ovat Pohjoismaiden ministerineuvostossa vuonna 2021 sovitut 45 pohjoismaista indikaattoria ja lähtötilanneraporttia varten kehitetty menetelmä.

Tilanneraportissa arvioidaan Pohjoismaita kokonaisuutena, ja niinpä 45 indikaattoria koskeva data kuvaakin Pohjoismaiden *kokonaistilannetta*, eli sitä ei ole eritelty maittain. Kyse on yhteispohjoismaisesta välineestä, joka on painotettu Pohjoismaiden väkiluvun mukaan. Joidenkin indikaattoreiden osalta tilanne vaihtelee maittain, mutta koska Visio 2030 on pohjoismaisen yhteistyön visio, lähtötilanneraportissa ei paneuduttu tällaisten erojen esilletuontiin. Sama koskee tätä tilanneraporttia.

Kaavio 1. Visio 2030

Tilanneraportissa käytetty menetelmä

Tässä tilanneraportissa käytetyn menetelmän on kehittänyt Rambøll Management Consulting, ja samaa menetelmää käytettiin lähtötilanteen mittauksessa. Arviointimalli perustuu kansainvälisesti vakiintuneisiin kestävyysmittausmenetelmiin, jotka EU, YK ja Bertelsmann-säätiö ovat kehittäneet Agenda 2030:n yhteydessä. Arviointimallia kuvataan seuraavassa lyhyesti ja tarkemmin luvussa 7.

Arviointimalli koostuu neljästä rakennuspalikasta, jotka yhdessä mahdollistavat pohjoismaisten indikaattoreiden arvioimisen (Tietoruutu 1). Rakennuspalikat ovat A: Ylemmän ja alemman vertailupisteen määrittäminen, B: Skaalaus ja liikennevalopisteytys, C: Mallin vertailuarvon määrittäminen ja D: Eriarvoisuuden arviointi. Ylempi ja alempi vertailupiste (rakennuspalikka A) on johdettu porrasmallista, ja tarkoituksena on

määrittää indikaattorin pohjoismainen lähtökohta ja nykytila. Kyse ei siis ole pohjoismaisen tason poliittisesti päätetyistä tavoitteista.

Tilannetta verrataan nyt ensimmäistä kertaa lähtötilanteeseen vuoteen 2030 ulottuvalla kaudella. Tilanneraportti kuvailee siksi lähtötilanteen jälkeistä kehitystä relevantein osin. Vertailtaessa *tilanteen* ja *kehityssuuntien* tuloksia näissä kahdessa raportissa on kuitenkin otettava huomioon tiettyjä seikkoja. Lähtötilanneraportissa tilannearvio perustui joidenkin indikaattoreiden osalta historiallisen kehityksen ennakkointiin, koska toteutunutta dataa ei ollut saatavilla lähtötilannevuodelta (2019). Sen vuoksi lähtötilanneraportissa kuvailtu tilanne voi poiketa raportin julkaisuhetken jälkeisestä todellisuudesta. Lisäksi malli on herkkä vertailupisteiden mahdollisille muutoksille, mikä myös voi vaikuttaa tuloksiin – ja siten myös vertailupohjaan.

Se ei tarkoita sitä, etteikö lähtökohtaraportti olisi relevantti – päinvastoin. Se kertoo, että ymmärrämme kuvaa nyt paremmin ja meillä on siitä enemmän tietoa kuin edellisen raportin ilmestyessä. Menetelmäkohdassa kerrotaan tästä tarkemmin.

Tietoruutu 1 – Visio 2030:n tilanneraportin menetelmän neljä rakennuspalikkaa

A: Ylemmän ja alemman vertailupisteen määrittäminen: 45 indikaattorin nykytilanteen ja kehityksen mitattavuutta varten on määriteltä ylempi ja alempi raja-arvo (liite 2). Menetelmä lähtee neljän askelman porrasmallista, ja periaatteena on lisäksi, että mittauksen tulee olla kunnianhimoinen, realistinen ja mielekäs pohjoismaisessa kontekstissa. Vertailupisteiden neljä askelmaa ovat: 1) Pohjoismaiden tavoitteet (väkiluvulla painotettuna); 2) kestävän kehityksen tavoitteet (SDG) tai muut kansainväliset tavoitteet, joihin Pohjoismaat ovat sitoutuneet; 3) parhaiten pärjänneet EU- tai OECD-maat tai Pohjoismaiden paras tähänastinen tilanne ja 4) asteikon tekniset ääripisteet.

B: Skaalaus ja liikennevalopisteytys: Malli esittelee tavoitteiden saavuttamisen nykytilaa ja kehitystä skaalaus- ja värikoodimenetelmällä, joka perustuu vuotuisen kestävän kehityksen edistymisraporttiin (SDR). Ylä- ja alarajan välinen etäisyys skaalataan asteikolla 0–100 ja pisteytys tehdään tällä välillä neljän yhtä suuren kvartiilin pohjalta. Indikaattorin nykytilannetta ja kehitystä kuvataan tämän pohjalta liikennevalovisualisoinnin avulla.

Tilanne: Vihreä vastaa asteikolla skaalaa 75,1–100, keltainen skaalaa 50,1–75, oranssi skaalaa 25,1–50 ja punainen skaalaa 0–25.

Kehityснуoli: Perustuu yksinkertaiseen historialliseen ennusteeseen kehityssuunnasta, ja siksi se tulee nähdä ainoastaan viitteenä tulevasta kehityksestä. Vihreä nuoli tarkoittaa sitä, että indikaattori sijoittuu vuonna 2030 vihreälle alueelle (75,1–100), ja keltainen nuoli tarkoittaa sitä, että indikaattorin ennuste liikkuu kohti ylempää vertailupistettä (>0,5 %), mutta ei riittävästi sijoittuakseen vihreälle kentälle vuonna 2030. Oranssi nuoli tarkoittaa sitä, että indikaattorin kehitys on pysähtynyt (-0,5–0,5 %), ja punainen nuoli sitä, että kehitys liikkuu kohti alemmaa vertailupistettä (>0,5 %).

C: Mallin vertailuarvon määrittäminen: Jotta Pohjoismaiden indikaattoritavoitteiden saavuttamisen nykytilanteelle ja kehitykselle saataisiin vertailupohja, kerätään dataa viidestä parhaiten pärjänneestä ja vertailukelpoisesta OECD-maasta. Kutakin strategista painopistealuetta varten on nimetty

ryhmä vertailukelpoisia maita. Vertailukelpoisten maiden ryhmä päivitetään jokaisen mittauksen yhteydessä vastaamaan mahdollisimman hyvin kyseisen ajankohdan tilannetta. Lähtötilanneraportissa käytetty vertailukelpoisten maiden ryhmä ei siten välttämättä ole sama kuin tilanneraporteissa.

D: Eriarvoisuuden arviointi: Eriarvoisuutta arvioidaan sukupuolen, iän ja/tai alueellisen eriarvoisuuden perusteella niiden kehitysindikaattorien osalta, joista on saatavilla tilastotietoa. Arviointi perustuu Theil-indeksiin, ja sen tukena on täydentäviä tilastotietoja. Eriarvoisuuden arviointi on pelkästään deskriptiivinen.

Tilanneraportissa on laadittu värikoodattu tilannearvio ja kehitysnuolet² kaikille 45 pohjoismaiselle indikaattorille. Tilanteiden ja kehitysnuolten värit tulee ymmärtää seuraavasti:

Tilanne		Kehitysnuolet	
	Tällä hetkellä Pohjoismaat täyttävät tavoitteet		Pohjoismaat ovat aikataulussa
	Haasteita on jäljellä		Maltillisia parannuksia
	Merkittäviä haasteita		Kehitys on pysähtynyt
	Suuria haasteita		Kehitys kulkee väärään suuntaan

Menetelmä kehitettiin lähtötilanneraporttia varten, ja sen kvalifioi erityisesti sitä varten koottu asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmässä oli mukana edustajia Tanskan tilastokeskuksesta, Ruotsin tilastokeskuksesta (SCB), Norjan tilastokeskuksesta (SSB), Suomen ympäristökeskuksesta (SYKE), Oslon monialaisen ympäristö-, ilmasto- ja yhteiskuntatutkimuksen

2. Kehitysnuolet perustuvat historiallisen suuntauksen yksinkertaiselle ennakkoinnille ilman muita muuttujia. Kehitysnuolet antavat siten vain viitteen tulevasta kehityksestä.

keskuksesta (CIENS), Nordregiosta ja Pohjoismaiden ministerineuvoston kestävä kehityksen asiantuntijaryhmästä.

Keskiössä on ollut tilanteen selvittäminen menetelmällä, joka kehitettiin Visio 2030:n tilanteen arvioimiseksi Pohjoismaissa. Tehtävänä ei ole ollut muiden analyysien tai tutkimusten käyttö tulosten selittämiseksi tai niiden taustaa koskevien, tietoon perustuvien hypoteesien esittämiseksi.

Tilanneraportti on sen vuoksi lähtötilanneraportin tavoin ensisijaisesti deskriptiivinen analyysi siitä, missä tilanteessa Pohjoismaat ovat vision toteutuksessa 45 indikaattorilla mitattuna.

Tilanneraportti perustuu uusimpiin käytettävissä oleviin tilastotietoihin kustakin pohjoismaisesta indikaattorista. Maailmanlaajuinen koronapandemia on todennäköisesti vaikuttanut erityisesti joihinkin indikaattoreihin. Niissä tapauksissa vuoden 2020 ja/tai vuoden 2021 dataa ei ole sisällytetty kehityssuunta-arvioon. Koska koronapandemian vaikutuksista eri alueisiin ei vielä voida tehdä lopullisia päätelmiä, tilanneraportissa ei päätellä mahdollisten kehitysmallien johtuvan yksinomaan siitä. Jos koronapandemian oletetaan jossain määrin vaikuttaneen indikaattoriin, siitä mainitaan tilanneraportissa tekemättä kuitenkaan sen pitemmälle meneviä päätelmiä.

Tilastoihin ja datan työstämiseen erikoistuneen konsulttiyritys Statisticon AB:n asiantuntijat ovat päivittäneet tilanneraportin datan. Rambøll Management Consulting on analysoinut saamansa datan voidakseen päivittää tilanneraportin. Se on myös osallistunut menetelmään liittyvien kysymysten selvittämiseen Statisticon ja Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa.³

Opas Pohjoismaiden ministerineuvoston Visio 2030 -työhön

Visio 2030:n tilanneraporttia tullaan käyttämään oppaana Pohjoismaiden ministerineuvoston työssä kaudella 2025–2030. Raportti tarjoaa arvokasta tietoa, jonka pohjalta voidaan arvioida Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä nykyisen myönteisen kehityksen vahvistamiseksi tai haasteiden ja kielteisten kehityssuuntien selättämiseksi.

On syytä korostaa, että useat eri tekijät sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston, Pohjoismaiden hallitusten ja muiden pohjoismaisten toimijoiden toimet yhdessä yleisen maailmantilanteen kehityksen kanssa vaikuttavat siihen, miten Pohjoismaat etenevät kohti visiota. Tilanneraportti ei olekaan arvio Pohjoismaiden ministerineuvoston toimenpiteistä vision toteuttamiseksi vaan arvio Pohjoismaiden nykytilanteesta. Pohjoismaiden ministerineuvosto voi käyttää arvioita päätöksenteon pohjana määrittäessään tulevia prioriteetteja ja toimenpiteitä.

3. Nordic Indicators for Our Vision 2030 <https://www.nordicstatistics.org/areas/nordic-indicators-for-our-vision-2030/>

Kuvat: Common Ground Media & Norden.org

Visio 2030:n tilanne

Yleisarvio nykytilanteesta kolmen strategisen painopistealueen mukaan jaoteltuna

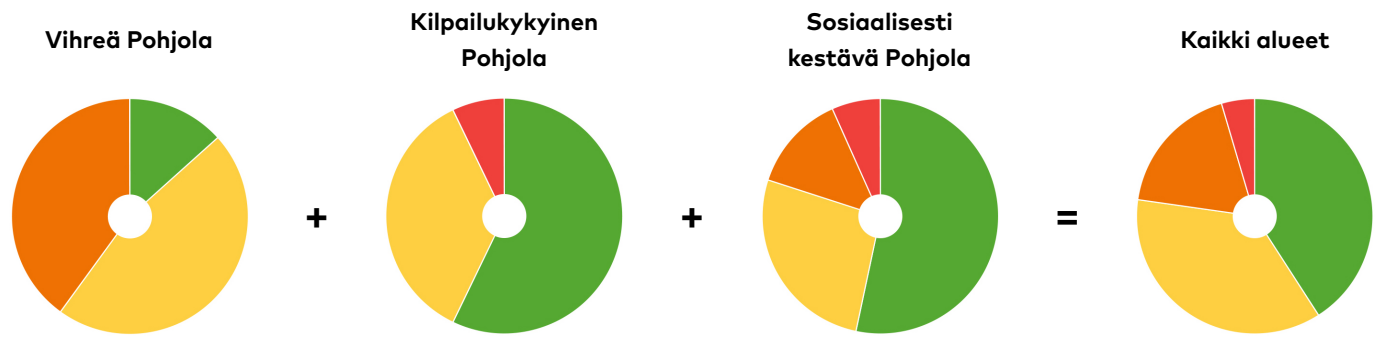
Tilanneraportti 2023 osoittaa Pohjoismaiden edelleen olevan yleisesti oikealla tiellä pyrkiessään maailman kestävimmäksi ja integroituneimmaksi alueeksi. Tämä koskee erityisesti visioita kilpailukykyisestä Pohjolasta ja kestävästä Pohjolasta, mutta vision toteutumiseen etenkin vihreän Pohjolan osalta on vielä matkaa.

Kaavio 2 näyttää yleiskuvan kolmen strategisen painopistealueen nykytilasta. Äärimmäisenä oikealla on kokonaiskuva 45 indikaattorista. Värit kuvastavat indikaattorien tilannetta, mitä kuvataan jäljempänä. Indikaattorien kehityssuunta ei näy kuvassa, mutta sitä käsitellään myöhemmissä luvuissa.

Kaavio 2 osoittaa Pohjolan pärjäävän erityisen hyvin kilpailukykyisen Pohjolan painopistealueella. Sama koskee sosiaalisesti kestävää Pohjolaa. Kummallakin alueella on silti edelleen syytä kiinnittää erityistä huomiota muutama indikaattoriin, jotta Pohjoismaat pystyisivät selättämään niihin liittyvät haasteet. Kuten lähtötilanneraportissakin todettiin, parantamisen varaa on eniten vihreän Pohjolan painopistealueella. Vaikka Pohjoismaat näyttävätkin olevan tavoitteiden tasalla useammassa indikaattoreissa kuin lähtötilannemittauksen aikaan, monilla alueilla on edelleen merkittäviä tai suuria haasteita.

Tilanneraportista heijastuu paljolti sama kuva kuin lähtötilanneraportista. Useilla alueilla ja monissa indikaattoreissa on kuitenkin tapahtunut joko myönteistä tai kielteistä kehitystä: Neljän indikaattorin värikoodi on nyt myönteisempi kuin lähtötilanneraportissa. Kolme niistä on vihreän Pohjolan ja yksi kilpailukykyisen Pohjolan painopistealueella. Kolmen indikaattorin väri on kuitenkin muuttunut kielteisemmäksi kuin lähtötilanteessa. Yksi niistä

koskee vihreää Pohjolaa ja kaksi kilpailukykyistä Pohjolaa.

- Vihreä** Tällä hetkellä Pohjoismaat täyttävät tavoitteet
- Keltainen** Haasteita on jäljellä
- Oranssi** Merkittäviä haasteita
- Punainen** Suuria haasteita

Kaavio 2. Tilanneraportin 2023 yleiskuva

Vaikka tilanneraportti on eritelty kolmen strategisen painopistealueen mukaan, on syytä korostaa, että Pohjoismaiden kehitystä on tarkasteltava ja käsiteltävä integroidusta kestävyysnäkökulmasta. Sekä lähtötilanneraportti että nyt käsillä oleva tilanneraportti viittaavat siitä näkökulmasta kolmen strategisen painopistealueen välisiin synergioihin, jotka ovat olennaisia vision kokonaistoteutuksessa. Pohjoismaiden vankka asema vihreässä innovoinnissa ja alueen kilpailukyky voivat esimerkiksi edistää vihreän Pohjolan tavoitetta. Mittausten mukaan kasvu ja innovointi eivät kuitenkaan saa huojuttaa sosiaalista kestävyyttä, ja kasvussa ja innovoinnissa on yleisesti ottaen kunnioitettava luonnon kestävyyttä. Näitä synergioita avataan tarkemmin raportissa.

Ketään ei jätetä – *leave no one behind* – on Agenda 2030:n ja kestävän kehityksen tavoitteiden peruseriaate. Sen vuoksi tilanneraportissa käsitellään mahdollisuuksien mukaan sukupuoleen, ikään ja alueellisuuteen perustuvaa eriarvoisuutta. Kaikista indikaattoreista ei esimerkiksi vihreän Pohjolan osalta ole ollut saatavilla eriarvoisuutta koskevaa dataa. Tätä aluetta on syytä vahvistaa tulevaisuudessa.

Vihreän Pohjolan tavoitteiden saavuttaminen on haasteellista

Tilanneraportin mukaan strategisten painopistealueiden suurimmat haasteet koskevat vihreää Pohjolaa, jossa on useita merkittäviä tai jatkuvia haasteita eri fokusalueilla.

Tilanneraportti osoittaa, että kehitystä on nopeutettava vihreän Pohjolan alueella, jotta kestävä ja integroitunutta Pohjolaa koskevat tavoitteet toteutuisivat vuoteen 2030 mennessä. Lähtötilanteeseen verrattuna tilanne on kuitenkin kohentunut kolmen indikaattorin osalta, mutta toisaalta heikentynyt yhdessä indikaattorissa.

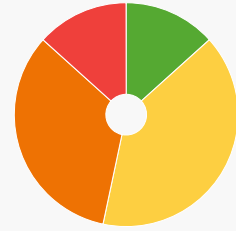
Tilanneraportti osoittaa myönteistä kehitystä erityisesti ympäristömerkinnän ja Itämeren rehevöitymisen fokusalueilla. Niissä on tapahtunut edistystä lähtötilanneraportin jälkeen, ja Pohjoismaat ovat jo tavoitteidensa tasalla. Luonnonmukaisen maatalouden, uusiutuvan energian ja energiaintensiteetin kehityssuunnat viittaavat siihen, että nykyisen kehityssuunnan jatkuessa ollaan tavoitteissa vuonna 2030.

Useilla muilla alueilla Pohjoismaat eivät ole vielä hyödyntäneet vihreän Pohjolan mahdollisuuksia. Silmiinpistävää on se, että kasvihuonekaasupäästöt ja kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt ovat edelleen liian suuret. Myös kasvihuonekaasuintensiteetti ja materiaalijalanjälki ovat merkittävä haaste Pohjoismaille. Materiaalijalanjäljen osalta kehitys kulkee sitä paitsi väärään suuntaan – jopa verrokkimaita enemmän. Sama todettiin lähtötilanneraportissa. Kasvihuonekaasujen osalta kehitys kulkee oikeaan suuntaan, mutta tavoitteita ei saavuteta nykyisellä kehitystahdilla.

Tilanneraportti toteaa myös luonnon ja biodiversiteetin suojelussa olevan haasteita. Viljelymaiden tavallisimpien lintujen sekä Jäämeren ja Barentsinmeren kalakantojen nykytila on kohtuullinen, mutta kehityssuunta on kielteinen, mikä on huolestuttavaa. Sama koskee suojeltuja luonto- ja merialueita, joiden osalta Pohjoismaat joko eivät ole tavoitteidensa tasalla tai niiden ei oleteta saavuttavan tavoitteitaan vuoteen 2030 mennessä.

Vihreän Pohjolan painopistealueelta ei ole ollut mahdollista saada relevanttia dataa eriarvoisuudesta. Tulevaisuudessa olisi kiinnostavaa saada mukaan arvio erityisesti alueellisesta eriarvoisuudesta ja kasvihuonekaasupäästöihin liittyvästä eriarvoisuudesta.

Vihreä Pohjola

Pohjola on kilpailukykyinen alue, mutta parantamisen varaakin on

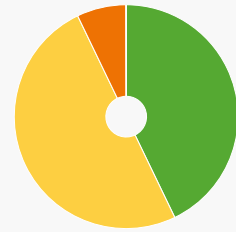
Pohjoismaat ovat vahvoilla kilpailukykyisen Pohjolan painopistealueella. Ne ovat jo saavuttaneet tavoitteensa useissa indikaattoreissa, mikä antaa kuvan Pohjoismaista kilpailukykyisenä ja innovatiivisena alueena, jonka väestö on hyvin koulutettua ja jossa priorisoidaan voimakkaasti tutkimusta ja vihreää siirtymää. Lähtötilannemittaus antoi samanlaisen kuvan. Yhden indikaattorin osalta tilanne on nyt myönteisempi kuin lähtötilanteessa, mutta kahden osalta kehitys on valitettavasti kulkenut väärään suuntaan.

Pohjoismailla on suuria haasteita koulutuksen keskeyttämisen ja vahvasti sukupuolittuneen koulutussektorin kanssa. Nämä indikaattorit liittyvät läheisesti sosiaalisesti kestäväen Pohjolan painopistealueeseen, ja niistä on huolehdittava, jotta Pohjoismaat pystyisivät noudattamaan periaatetta, jonka mukaan ketään ei jätetä.

Myös kilpailukykyisen Pohjolan ja vihreän Pohjolan painopistealueet liittyvät läheisesti toisiinsa. Tilanne on myönteinen vihreissä patenttihakemuksissa ja kaupunkialueiden hiukkaspäästöissä, joissa Pohjoismaat ovat tavoitteidensa tasalla. Lisätoimia kuitenkin tarvitaan, mikäli Pohjoismaat aikovat saavuttaa vision tavoitteet kiertotalouden työpaikoista ja julkisesta liikenteestä. Koulutuksen keskeyttämiseen on kuitenkin tartuttava, jotta voisimme varmistaa vihreässä siirtymässä tarvittavan hyvin koulutetun työvoiman saannin.

Lähtötilanneraportissa korostettiin myös, että Pohjoismaiden väliseen maahanmuuttoon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tilanneraportti osoittaa, että kyseisen alueen tilanne on ennallaan. Myös Juutinrauman alueen työpendelöinnistä tilanneraportti antaa jotakuinkin saman kuvan kuin lähtötilanneraportti.

Kilpailukykyinen Pohjola

Pohjola on sosiaalisesti kestävä, mutta lisätoimia tarvitaan, jottei kukaan jäisi kyydistä

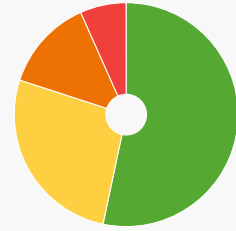
Kuva sosiaalisesti kestävä Pohjolan painopistealueesta on lähes yhtä myönteinen kuin kuva kilpailukykyisestä Pohjolasta. Pohjoismaille on alueena tyypillistä hyvä kansanterveys, korkea työllisyys ja yhdenvertaisuus sekä vahva kulttuurielämä. Sosiaalisesti kestävä Pohjolan viidentoista indikaattorin tilanne ei ole muuttunut lähtötilannemittauksesta.

Joihinkin haasteisiin on silti tartuttava. Tilanneraportti osoittaa, että sukupuolten tasa-arvossa on edelleen merkittäviä haasteita. Tämä koskee etenkin sukupuolittuneita työmarkkinoita, joiden osalta kehitys on pysähtynyt, sekä isien osuutta perhevapaista, jossa ei näillä näkymin myöskään odoteta päästävän tavoitteeseen.⁴ Sukupuolten epätasa-arvo näkyy myös EU:n ulkopuolelta tulleiden henkilöiden työmarkkinoille sijoittumisessa. Tällä alueella on edelleen isoja haasteita, ja erityisen kriittinen on EU:n ulkopuolelta tulleiden naisten tilanne.

Pohjoismaille on yleisesti ottaen ominaista rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto, mutta äänestysaktiivisuudessa on toivomisen varaa. Kehitys polkee siltä osin paikallaan. Myös rikollisuutta, väkivaltaa ja ilkivaltaa kokeneiden henkilöiden osuus on pysynyt samana. Tälläkin fokusalueella on toisin sanoen yhä parantamisen varaa.

Kolme strategista painopistealuetta nivoutuvat siis tiiviisti toisiinsa, ja sen vuoksi on tärkeää muistaa, etteivät yhden alueen parannukset saa heikentää tilannetta toisella alueella, vaan niillä on sen sijaan oltava myönteinen läikkymisvaikutus. Kannattaa esimerkiksi miettiä, miten koulutuksen sukupuolittuneisuus voidaan häivyttää, niin ettei sama sukupuolittuneisuus heijastu työmarkkinoille.

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

4. Tässä arvioissa ei ole otettu huomioon EU:n uutta direktiiviä työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta, jonka täytäntöönpanon takaraja oli vuonna 2022.

Kuvat: Common Ground Media

Vihreä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää yhteiskuntiemme siirtymistä vihreään talouteen sekä hiilineutraaliutta ja kestävää kierto- ja biotaloutta.

Tilanneraportti toteaa, että Pohjoismailla on edessään merkittäviä haasteita useilla eri alueilla pyrittäessä saavuttamaan vihreää Pohjolaa koskevat tavoitteet sekä nyt että lähempänä vuotta 2030.

Vaikka kehitys yleisesti ottaen kulkeekin oikeaan suuntaan, joissain indikaattoreissa tahti on liian hidas *Visio 2030:n* toteutumisen kannalta. Kuuden indikaattorin kehityskulku näyttäisi jopa pysähtyvän tai kääntyvän väärään suuntaan ennen vuotta 2030. Myönteistä taas on se, että useiden indikaattoreiden tilanne on parempi kuin lähtötilanteessa, ja kolmen indikaattorin värikoodi onkin vaihtunut myönteisemmäksi⁵ ja vain yhden kielteisemmäksi.⁶

Alla olevassa kaaviossa kuvataan vihreän Pohjolan 15 indikaattorin tilannetta ja kehityssuuntaa.

5. Todelliseen kehitykseen verrattuna.

6. Todelliseen kehitykseen verrattuna.

Ilmastotekoja	Kasvihuonekaasupäästöt	Kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt	Arktisen merialueen jääpeite
Edullista ja puhdasta energiaa	Uusiutuva energia	Energiaintensiteetti	Kasvihuonekaasu-intensiteetti
Vastuullista kuluttamista	Materiaalijalanjälki	Jätteen kierrätys kunnissa	Ympäristömerkintä
Maanpäällinen elämä	Suojellut luontoalueet	Luomuviljelyalueet	Viljelymaiden tavallisimmat linnut
Vedenalainen elämä	Suojellut merialueet	Itämeren rehevöityminen	Jäämeren ja Barentsinmeren kalakannat

Tilastot, joihin indikaattorit perustuvat: <https://www.nordicstatistics.org/areas/nordic-indicators-for-our-vision-2030/>

Tilanne	Kehitysnuolet
Tällä hetkellä Pohjoismaat täyttävät tavoitteet	Pohjoismaat ovat aikataulussa
Haasteita on jäljellä	Maltillisia parannuksia
Merkittäviä haasteita	Kehitys on pysähtynyt
Suuria haasteita	Kehitys kulkee väärään suuntaan

Vihreä siirtymään on kiinnitettävä edelleen huomiota, jotta tavoitteet voitaisiin saavuttaa

Tilanneraportin mukaan kehitys kulkee useimmissa indikaattoreissa oikeaan suuntaan, mutta vauhti ei riitä siihen, että tavoitteet saavutettaisiin vuoteen 2030 mennessä. Vihreä Pohjola on nyt, kuten lähtötilanteessakin, se painopistealue, jolla Pohjoismaat ovat kaikkein kauimpana tavoitteistaan.

Ympäristömerkinnässä ja Itämeren rehevöitymisessä ollaan jo tavoitteiden tasalla, ja tilanneraportti viittaa siihen, että myös luonnonmukaisen maatalouden, uusiutuvan energian ja energiasäilytyksen tavoitteet saavutetaan vuoteen 2030 mennessä, mikäli nykyinen suunta jatkuu.

Muilla alueilla Pohjoismailla on edelleen haasteita, eikä kehitys ole niin ripeää, että Pohjoismaat pääsisivät kokonaistavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä. Erityisesti *materiaalijalanjälki* muodostaa merkittävän haasteen, ja kehityssuunta on sitä paitsi väärä. Myös *jätteen kierrätys kunnissa* on jäljessä tavoitteesta, ja kehitys on pysähtynyt. Tämä on erityisen huolestuttavaa siitä syystä, että Pohjoismaat jäävät jälkeen myös verrokkimaista, vaikka alue on saanut runsaasti huomiota osakseen Pohjoismaissa.⁷

Kasvihuonekaasupäästöt ovat merkittävä haaste sekä kokonaispäästöjen että kulutusperusteisten päästöjen osalta. Kehityssuunta on lievästi kohentunut, mutta ei niin paljon, että vuonna 2030 oltaisiin tavoitteessa. Vastaava kuva piirtyy *kasvihuonekaasuintensiteetistä*, jossa tilanneraportti toteaa merkittäviä haasteita, ja myönteistä kehitystä on nopeutettava, jotta tavoitteet voitaisiin saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tilanneraportti osoittaa indikaattorien tilanteen ja kehityksen yleisesti hieman parantuneen lähtötilanteesta, mikä ei kuitenkaan riitä tavoitteen saavuttamiseen vuoteen 2030 mennessä.

Haasteita kohdistuu myös eläimistöön. Vaikka *viljelymaiden tavallisimpien lintujen* ja *Jäämeren ja Barentsinmeren kalakantojen* tämänhetkinen tilanne onkin jokseenkin kohtalainen, Pohjoismaat eivät ole tavoitteiden tasalla – ja erityisen huolestuttavaa on se, että kehityssuunta on kielteinen. Tavoitteista ollaan jäljessä myös luonto- ja merialueiden suojelussa, ja luontoalueissa kehitys on pysähtynyt, mikä todettiin myös lähtötilanneraportissa.

Seuraavassa kuvataan kunkin fokusalueen tilannetta ja kehitystä.

7. Ks. luku 4.3, jossa kehitystä kuvaillaan tarkemmin.

Ilmastotekoja

Pohjoismaiden suurhaaste

Kasvihuonekaasupäästöt	Kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt	Arktisen merialueen jääpeite
		

Ilmastotekojen fokusalueella Pohjoismailla on haasteita kaikissa kolmessa indikaattorissa. Mikäli kehitys jatkuu nykyisenlaisena, yksikään ilmastotekojen tavoitteista ei toteudu vuoteen 2030 mennessä.

Suunta on toisin sanoen oikea, mutta kehitystä on jouduttettava, jotta Pohjoismaat saavuttaisivat Visio 2030:n tavoitteet. Pohjoismaiden kasvihuonekaasupäästöt ovat koko maailman mittakaavassa pieniä, mutta globaalilla johtajuudella ja aktiivisilla toimilla Pohjoismaat voivat toimia tiennäyttäjinä muulle maailmalle. Kolmen indikaattorin tilanne on sama kuin lähtötilannemittauksessa, mutta kehitys on oikeansuuntaista.

Pohjoismaiden yhteenlasketut *kasvihuonekaasupäästöt* Pohjoismaiden sisällä tapahtuvasta tuotannosta ovat tällä hetkellä liian suuret, vaikka kehitys onkin oikeansuuntainen ja Pohjoismaat ovat vuoden 2010 jälkeen vähentäneet yhteenlaskettuja hiilidioksidipäästöjään noin kolmanneksella.⁸ Tällä alueella tapahtuu lievää parannusta ennen vuotta 2030, mutta kehitys etenee tavoitteiden saavuttamisen kannalta liian hitaasti. Lähtötilanteeseen verrattuna kehitys on kulkenut pysähtyneisyydestä lievien parannusten suuntaan.

Pohjoismailla on merkittäviä haasteita *kulutuksen kasvihuonekaasupäästöissä*, joihin sisältyvät sekä Pohjoismaissa että muissa maissa tuotettujen tuotteiden kulutuksesta syntyvät päästöt. Tämä indikaattori lasketaan tällä hetkellä ainoastaan Ruotsin ja Tanskan osalta. Kokonaispäästöt ovat olleet laskussa vuodesta 2010 lähtien, vaikka päästöt joinain vuosina ovatkin kasvaneet. Tämä on sinällään myönteistä, mutta Pohjoismaat eivät ole tavoitteessa vuonna 2030, ellei kehitystä nopeuteta. Tämä kuva on hyvin samanlainen kuin lähtötilanteessa.

*Arktisen merijään asteittainen sulaminen*⁹ on merkittävä haaste, ja ilmiö kytkeytyy monien alan asiantuntijoiden mukaan läheisesti kasvihuonekaasupäästöihin.¹⁰ Arktisen merijään pinta-ala on supistunut 11,7 miljoonasta 10,6 miljoonaan neliökilometriin vuoden 1990 jälkeen ja on tilanneraportin mukaan vuoden 2015 tasolla. Mikäli ennuste pitää paikkansa, jääpeitteen pinta-ala on vuonna 2023 noin 10 miljoonaa km². Tämän nojalla ei näytä siltä, että Pohjoismaat pystyisivät saavuttamaan tavoitteensa vuoteen 2030 mennessä. Asiantuntijoiden ennusteet jääpeitteen tulevasta supistumisesta ja sen seurauksista vaihtelevat huomattavasti, mutta enemmistön mielestä kyseessä on suuri uhka ilmastolle ja koko maapallolle. Haasteita on siis edelleen paljon, vaikka kuva onkin aavistuksen verran valoisampi kuin lähtötilanteessa.

LISÄTIETOA

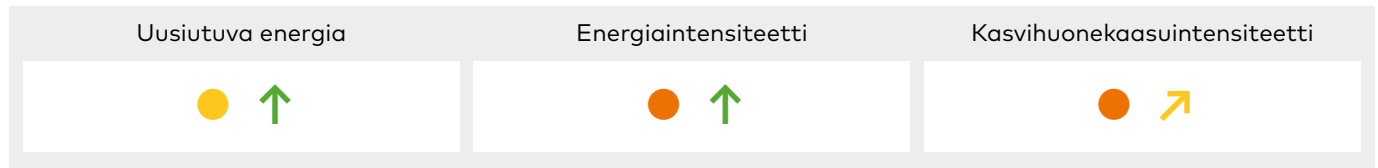
- Low-Carbon Circular Transition in the Nordics Actions needed to unleash the potential (2023): <https://www.norden.org/en/publication/low-carbon-circular-transition-nordics-1>
- Harnessing voluntary carbon markets for climate ambition – An action plan for Nordic cooperation (2022): <https://www.norden.org/en/publication/harnessing-voluntary-carbon-markets-climate-ambition>
- Ecosystem accounting in the Nordic countries (2022): <https://www.norden.org/en/publication/ecosystem-accounting-nordic-countries>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

8. 2020.
9. Mittaa, kuinka monta km² Arktiksesta on jään peitossa.
10. Meredith, M., M. Sommerkorn, S. Cassotta, C. Derksen, A. Ekaykin, A. Hollowed, G. Kofinas, A. Mackintosh, J. Melbourne-Thomas, M.M.C. Muelbert, G. Ottersen, H. Pritchard, and E.A.G. Schuur, 2019: Polar Regions. In: IPCC Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, V. Masson-Delmotte, P. Zhai, M. Tignor, E. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegria, M. Nicolai, A. Okem, J. Petzold, B. Rama, N.M. Weyer (eds.)]. Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA, pp. 203-320. <https://doi.org/10.1017/9781009157964.005>.

Edullista ja puhdasta energiaa

suunta on oikea, mutta maaliin on matkaa

Edullisen ja puhtaan energian fokusalueeseen kytkeytyvät indikaattorit osoittavat, että Pohjoismaiden suunta on oikea ja että vuoteen 2030 mennessä tapahtuu edistystä kaikilla alueilla. Huomiota on kuitenkin kiinnitettävä erityisesti kasvihuonekaasuintensiteettiin, jotta kaikissa indikaattoreissa päästään tavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä.

Uusiutuvan energian ja kasvihuonekaasuintensiteetin tila on sama kuin lähtötilanteessa, mutta energiantensiteetin tila ja kehityssuunta ovat tilanneraportin mukaan kohentuneet.

Uusiutuvan energian alueella on edelleen haasteita, jotka vaativat osakseen huomiota. Uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuus Pohjoismaiden energiankulutuksesta on kasvanut vuodesta 2014 lähtien noin 40 prosentista 60 prosenttiin. Pohjoismaat ovat uusiutuvan energian¹¹ käytössä edelläkävijöitä, ja tällä hetkellä ne ovat huomattavasti edellä verrokkimaita.¹² Jos nykyinen ennuste pitää paikkansa, uusiutuvan energian osuuden odotetaan olevan 75 prosenttia vuonna 2030. Myönteisintä on se, että indikaattorin kehitys on oikeansuuntaista ja että sen arvioidaan riittävän tavoitteiden saavuttamiseen vuoteen 2030 mennessä. Kehityskulun jatkuminen edellyttää kuitenkin Pohjoismailta lisätoimia.

Tilanneraportti osoittaa, että *energiaintensiteetti* eli kokonaisenergiankulutus suhteessa BKT:hen on edelleen haasteellinen alue Pohjoismaille, kuten se oli lähtötilanteessakin. Tilanne on kuitenkin kohentunut merkittävästi lähtötilanteeseen verrattuna. Indikaattorissa on silti edelleen merkittäviä haasteita, jotka tosin pystyttäneen ratkaisemaan ennen vuotta 2030, mikäli nykyinen kehityssuunta jatkuu. Tätä on tarkasteltava suhteessa EU:n kokonaistavoitteeseen, joka on 32,5 prosentin parannus vuoteen 2018 verrattuna. Tavoite koskee EU:ta kokonaisuutena, eikä sitä ole eritelty maittain, mutta se voidaan nähdä toimenpiteiden askelmerkkinä.

EU-tavoitteen valossa kehitys kulkee oikeaan suuntaan ja on riittävän myönteinen siihen, että Pohjoismaat voivat saavuttaa tavoitteensa vuonna 2030. Pohjoismaiden energiantensiteetti on verrokkimaiden tasolla, mutta jos nykyinen ennuste pitää paikkansa, verrokkimaiden odotetaan olevan Pohjoismaiden edellä vuonna 2030.

Kasvihuonekaasuintensiteetti eli energiaan liittyvien kasvihuonekaasupäästöjen ja energian bruttokulutuksen suhde on

nykyisellään kaukana tavoitteesta, ja alueella on edelleen haasteita. Lähtötilanneraportissa annettiin sama kuva. Vaikka kehitys onkin ollut varovaisen myönteistä ja kasvihuonekaasuintensiteetti on supistunut noin 40 prosenttia vuodesta 1996,¹³ tarvitaan lisätoimia, jotta Pohjoismaat voisivat saavuttaa tavoitteensa vuonna 2030.

LISÄTIETOA

- The Nordic Energy Trilemma: Security of Supply, Prices and the Just Transition (2023): <https://www.norden.org/en/publication/nordic-energy-trilemma>
- Baltic-Nordic Roadmap for Co-operation on Clean Energy Technologies (2022): <https://www.norden.org/en/publication/baltic-nordic-roadmap-co-operation-clean-energy-technologies>
- Distributed Flexibility – Lessons learned in the Nordics (2022): <https://www.norden.org/en/publication/distributed-flexibility>

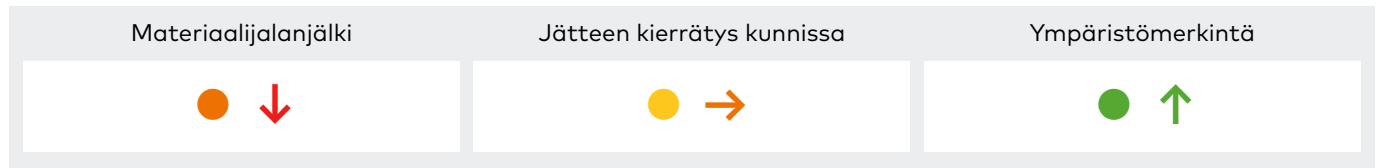
Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

11. Suhteessa kokonaisenergiankulutukseen

12. Renewable energy statistics - Statistics Explained ([europa.eu](https://eurostat.ec.europa.eu/en/statistics-explained))

13. Vuoden 2021 ennuste perustuu vuosien 1990–2020 todelliselle datalle.

Vastuullista kuluttamista ja tuotantoa suunta on väärä

Vastuullisen kuluttamisen ja tuotannon fokusaluetta koskevat indikaattorit antavat vaihtelevan kuvan. Enimmäkseen kehitys kulkee kuitenkin väärään suuntaan, ja kokonaisuuden näkökulmasta Pohjoismailla on yhä haasteita tällä alueella. Tilanneraportti toteaa erityisesti tarpeen pienentää materiaalijalanjälkeä, mikä on merkittävä haaste Pohjoismaille. Ympäristömerkinnän tilanne puolestaan on myönteinen, ja Pohjoismaat ovat tässä indikaattorissa jo nyt tavoitteiden tasalla. Jätteen kierrätys kunnissa on sen sijaan alue, jolla on merkittäviä haasteita. Pohjoismaat eivät ole tavoitteidensa tasalla nyt, eikä niiden odoteta olevan sitä myöskään vuonna 2030. Lähtötilanteeseen verrattuna materiaalijalanjäljen tilanne on ennallaan, jätteen kierrätys kunnissa on taantunut ja ympäristömerkinnän tilanne on parantunut.¹⁴ Näiden kolmen indikaattorin kehityssuunta on sama kuin lähtötilanteessa.

Heikoin tilanne on materiaalijalanjäljessä,¹⁵ jossa on merkittäviä haasteita. Vaikka Pohjoismaiden materiaalijalanjälki on pienentynyt tasaisesti vuodesta 2008,¹⁶ olemme jääneet jälkeen sekä parhaiten suoriutuvista OECD-maista että vertailukelpoisten maiden ryhmästä. Kehityskulku onkin käännettävä pikimmiten, koska muuten tavoitteisiin ei päästä vuoteen 2030 mennessä. Sama päätelmä tehtiin lähtötilanneraportissa.

Mitä tulee *jätteen kierrätykseen kunnissa*, kehitys on mennyt huonompaan suuntaan, ja nykytilanteessa siinä on edelleen haasteita. Pohjoismaat alueena kierrättivät kunnissa vuonna 2021 noin 8,5 prosenttiyksikköä vähemmän jätettä kuin vuonna 2019.¹⁷ Kehityssuunta on pysähdyksissä, eivätkä Pohjoismaat siksi pääse tavoitteisiinsa vuoteen 2030 mennessä. Tässä on tapahtunut kielteistä kehitystä lähtötilanteeseen verrattuna.

Ympäristömerkinnän tilanne on myönteisempi, ja Pohjoismaat ovat jo nyt tavoitteidensa tasalla. Vuonna 2022 Pohjoismaissa oli rekisteröity noin 2 700 Joutsenmerkki-lisenssiä 100 000 asukasta kohti, ja *ympäristömerkintä* on yleistynyt voimakkaasti vuodesta 2016 lähtien. Vuotuinen kasvu on ollut 2,3 prosenttia.¹⁸ Mikäli myönteinen kehitys jatkuu, tämänhetkisen ennusteen mukaan Pohjoismaat saavuttavat tavoitteensa myös vuonna 2030. Ei ole kuitenkaan selvää, missä määrin ympäristömerkintä edistää kestävästä kulutuksesta ja materiaalijalanjälkeä.

14. Verrattuna päivitettyyn lähtötilanneraporttiin.

15. Mitattuna päästötonneina per Pohjoismaiden asukas.

16. Vuoden 2021 ennuste perustuu vuosien 1990–2020 toteutuneelle datalle.

17. Osasyynä voi olla: 1) Katkos Norjan ja Ruotsin aikasarjoissa 2020 ja 2) uusi laskentatapa Norjassa vuodesta 2020.

18. 2016–2022.

LISÄTIETOA

- Circular Business Models – Nordic Opportunities And Challenges In The New Geopolitical Landscape (2023): <https://www.norden.org/en/publication/circular-business-models>
- Mapping Sustainable Textile Initiatives in the Nordic Countries (2023): <https://www.norden.org/en/publication/mapping-sustainable-textile-initiatives-nordic-countries>
- Emission-free Construction Sites (2023): <https://www.norden.org/en/publication/emission-free-construction-sites>
- Climate, Gender and Consumption – A research overview of gender perspectives on sustainable lifestyles (2022): <https://www.norden.org/en/publication/climate-gender-and-consumption>
- Innovation Dynamics in Multi-storey-Wood Construction in Sweden and Finland (2023): <https://www.norden.org/en/publication/innovation-dynamics-multi-storey-wood-construction-sweden-and-finland>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Maanpäällinen elämä

haasteita on jäljellä ja kehitys harottaa eri suuntiin

Suojellut luontoalueet	Luomuviljelyalueet	Viljelymaiden tavallisimmat linnut
		

Maanpäälliseen elämään liittyvien indikaattorien tilanne osoittaa Pohjoismailla olevan sekä vahvuuksia että haasteita maanpäällisen luonnon ja biodiversiteetin suojelussa. Nykyisellä kehityssuunnalla Pohjoismaat pystyvät täyttämään *luomuviljelyalueita* koskevat tavoitteensa vuoteen 2030 mennessä. Sen sijaan *suojeltujen luontoalueiden* pohjoismaista kehityssuuntaa on parannettava, jotta yllettäisiin tavoitteiden tasalle vuonna 2030. Sama koskee pohjoismaisia *viljelyalueiden lintukantoja*. Myös lähtötilantilanneraportti antoi kirjavan kuvan tilanteista ja kehityssuunnista.

Tilanneraportin mukaan *suojelluissa luontoalueissa* on edelleen haasteita. Vajaat 17 prosenttia Pohjoismaiden pinta-alasta on suojeltuja luontoalueita. EU:n tavoitteena on 30 prosenttia,¹⁹ ja sen valossa Pohjoismailla on vielä parantamisen varaa tässä indikaattorissa. Kehitystä ei ole juurikaan tapahtunut vuodesta 2012. Tämänhetkisen ennusteen mukaan kehitys pysähtyy, joten tämän alueen tavoitteiden ei odoteta toteutuvan vuoteen 2030 mennessä. Lisätoimenpiteitä siis tarvitaan, mikäli Pohjoismaat aikovat täyttää tavoitteensa, mikä todettiin myös lähtötilanneraportissa.

Luomuviljelyalueet on yksi tämän fokusalueen indikaattoreista, ja sen osalta tilanne on myönteisin. Luonnonmukaisen viljelyalueen osuus Pohjoismaiden koko viljelyalueesta oli vuonna 2020 noin 14 prosenttia, mikä on 50 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012.²⁰ Se on kuitenkin yhä kaukana EU:n 25 prosentin²¹ tavoitteesta, mutta mikäli nykyisestä kehityssuunnasta pidetään kiinni, tavoitteisiin voidaan yltää vuonna 2030. Vertailukelpoisten maiden ryhmä näyttäisi ohittavan Pohjoismaat vuonna 2024, ja siksi kehitystä voisi mahdollisesti nopeuttaa.

Tilanneraportti osoittaa Pohjoismailla olevan edelleen haasteita tällä alueella.²² Pohjoismaiden lintukanta on supistunut 20 prosenttia²³ vuodesta 2000. Mikäli nykyinen kehityssuunta jatkuu, vuonna 2030 ei olla tavoitteissa. Suuntaus on sama verrokkimaissa, joiden lintukanta myös supistuu. Indikaattori edellyttääkin vahvaa panostusta, ja Pohjoismaat voivat osoittaa globaalia johtajuutta tehtävän ratkaisemisessa ja saavuttaa samalla omat tavoitteensa. Tilannekuva on yhtä kriittinen kuin lähtötilanteessa.

19. Protecting biodiversity: https://environment.ec.europa.eu/news/protecting-biodiversity-commission-advises-how-designate-additional-protected-areas-2022-01-28_en
Commission advises how to designate additional protected areas (europa.eu)

20. 16,5 % vuonna 2012.

21. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/from-farm-to-fork/> "Pellolta pöytään - Consilium (europa.eu)

22. Tämä poikkeaa lähtötilanneraportista, mikä johtuu siitä, että tilannekuvaus perustui ennusteeseen eikä toteutuneisiin lukuihin.

23. Data vuodelta 2020.

LISÄTIETOA

- Access and Rights to Genetic Resources: A Nordic Approach (II) (2023): <https://www.norden.org/en/publication/access-and-rights-genetic-resources-nordic-approach-ii>
- LCA for treatment of wood waste in the Nordics (2022): <https://www.norden.org/en/publication/lca-treatment-wood-waste-nordics>
- Nature Risk - An analysis of use and applicability in the Nordic countries (2022): <https://www.norden.org/en/publication/nature-risk>
- Working with Nature-Based Solutions: <https://pub.norden.org/temanord2022-562/>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Vedenalainen elämä

Pohjoismailla riittää haasteita, ja ponnisteluja on jatkettava tavoitteiden saavuttamiseksi

Suojellut merialueet	Itämeren rehevöityminen	Jäämeren ja Barentsin-meren kalakannat
		

Tilanne vaihtelee *vedenalaisen elämän* alueella, mutta kokonaisuutena Pohjoismaiden tilanne on haasteellinen. Tällä hetkellä haasteita tuottavat erityisesti *Jäämeren ja Barentsinmeren kalakannat* ja *suojellut merialueet*. Myönteisin tilanne on *Itämeren rehevöitymisen* alueella, jolla on tapahtunut viime vuosina hienoista myönteistä kehitystä. Muissa kahdessa indikaattorissa kehitystahtia on nopeutettava, ja *Jäämeren ja Barentsinmeren kalakannoissa* kehitys kulkee tällä hetkellä jopa väärään suuntaan. Pohjoismaat eivät kuitenkaan ole yksinään vastuussa mainittujen merialueiden biodiversiteetin suojelusta. Pohjoismailla on kuitenkin hyvän esimerkin antamisen lisäksi mahdollisuus ottaa ongelmat esille sopivilla kansainvälisillä foorumeilla ja ympäristösopimuksissa.

Suojeltujen merialueiden osuus on Natura 2000:n mukaan tällä hetkellä kaukana EU:n tavoitteesta. Tilanneraportin mukaan tässä indikaattorissa on merkittäviä haasteita ja Pohjoismaat ovat yhä kaukana tavoitteistaan. Vaikka alueella tapahtuukin tämänhetkisen ennusteen mukaan varovaista edistystä vuoteen 2030 mennessä, kehitys on niin hidasta, ettei tavoitteisiin päästä. Tilanne on siis sama kuin lähtötilannemittauksessa.

*Itämeren rehevöitymisen*²⁴ indikaattorissa on nähtävissä hienoista edistystä. Indikaattoria verrataan Helsingin komission²⁵ määritelmään, jonka nojalla Pohjoismaat pärjäsivät tässä hyvin. Pohjoismaiden aiheuttama rehevöityminen on vähentynyt 25 prosenttia vuodesta 1995, ja tämän tilanneraportin mukaan Pohjoismaat ovat jo nyt tavoitteiden tasalla. Huomattakoon kuitenkin, että Itämeren tilanne riippuu mitä suurimmassa määrin menetelmän raja-arvosta, ja muut määritelmät tai sopimukset voivat antaa kielteisemmän kuvan tilanteesta.

Myös *Jäämeren ja Barentsinmeren kalakannoista* piirtyy haasteellinen kuva. Kalakannat (turska, mustakitatuska ja silli) ovat kahdessa vuodessa supistuneet vuoden 2019 vajaasta 15 miljoonasta tonnista 13 miljoonaan tonniin vuonna 2021. Vuonna 2004 kannat olivat hieman yli 21 miljoonaa tonnia. Kehitys siis kulkee väärään suuntaan yhä kiihtyvää vauhtia,²⁶ ja kehityskulun kääntäminen vaatii pikaisia toimenpiteitä, jotta Pohjoismaat voisivat päästä tämän alueen tavoitteidensa tasalle vuonna 2030. Pohjoismailla on edelleen suuria haasteita tällä alueella, kuten oli lähtötilanteessakin.

24. Rehevöityminen tarkoittaa sitä, että järvissä tai merissä on liikaa ravinteita. Se johtuu usein lannoitevalumista. Katso esim. <https://undervising.wwf.dk/eutrofiering-0>

25. Ylempi vertailupiste on muuttunut merkittävästi lähtötilanneraportista, mikä saattaa selittää tilanneraportin kehityksen suhteessa lähtötilanneraporttiin.

26. Perustuu kolmen viime vuoden (2019–2021) keskimääräiselle kehitykselle. Vuonna 2019 keskimääräinen kasvu = -10,48 %, vuonna 2020 = -7,54 % ja vuonna 2021 = -8,59

LISÄTIETOA

- DNA metabarcoding – Guidelines to monitor phytoplankton diversity and distribution in marine and brackish waters (2023): <https://www.norden.org/en/publication/dna-metabarcoding>
- Coexistence and nature-inclusive design in Nordic offshore wind farms (2023): <https://www.norden.org/en/publication/coexistence-and-nature-inclusive-design-nordic-offshore-wind-farms>
- Addressing Microplastics in a Global Agreement on Plastic Pollution (2022): <https://www.norden.org/en/publication/addressing-microplastics-global-agreement-plastic-pollution>
- Low Sulphur Fuel Oil (LSFO) – Identification of environmental impacts in a cold marine environment (2023): <https://www.norden.org/en/publication/low-sulphur-fuel-oil-lsfo>
- Quantification and environmental pollution aspects of lost fishing gear in the Nordic countries (2023): <https://www.norden.org/en/publication/quantification-and-environmental-pollution-aspects-lost-fishing-gear-nordic-countries>
- Accommodating Biodiversity in Nordic Offshore Wind Projects (2022): <https://www.norden.org/en/publication/accommodating-biodiversity-nordic-offshore-wind-projects>
- Klimatilpasningstiltak og kulturarv – Muligheter og oppmerksomhetspunkter ved studier av klimatilpasningstiltak og konsekvenser for kulturmiljøer og kulturminner (2022): <https://www.norden.org/no/publication/klimatilpasningstiltak-og-kulturarv>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Kuvat: Common Ground Media, Unsplash.com & Norden.org

Kilpailukykyinen Pohjola

Haluamme yhdessä edistää Pohjolan vihreää kasvua, joka perustuu tietoon, innovointiin, liikkuvuuteen ja digitaaliseen integraatioon.

Tilanneraportin mukaan Pohjola on oikealla tiellä ja voi saavuttaa kilpailukykyistä Pohjolaa koskevan tavoitteensa vuoteen 2030 mennessä. Lähtökohtana ovat vihreä kasvu, innovointi, liikkuvuus ja kiertotalous. Mikäli nykyinen kehityskulku jatkuu, Pohjola on entistä kilpailukykyisempi alue vuonna 2030. Talouskasvun tilanne on parantunut lähtötilanteesta, mutta työllisyydessä ja koulutuksen keskeyttämisessä on tapahtunut kielteistä kehitystä.

Alla olevassa kaaviossa kuvataan kilpailukykyisen Pohjolan 15 indikaattorin tilannetta ja kehityssuuntaa.

Hyvä koulutus	Korkea-asteen koulutus	Koulutuksen keskeyttäminen	Aikuis- ja täydennyskoulutus
	 	 	
Ihmisarvoista työtä ja talouskasvu	Työllisyysaste	Kiertotalouden alalla työskentelevät	Talouskasvu
	 	 	
Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	Tutkimus- ja kehityskustannukset	Vihreät patenttihakemukset	Digitalouden ja -yhteiskunnan indeksi (DESI)
	 	 	
Kestävät kaupungit ja yhteisöt	Linja-auto- ja junaliikenne	Kaupunkialueiden hiukkaspäästöt	Avoin tila rakennetulla alueella
	 	 	- -
Vapaa liikkuvuus	Pohjolan sisäinen maahanmuutto	Tuonti Pohjoismaista	Työssäkäynti Pohjoismaiden rajojen yli
	 	 	

Tilastot, joihin indikaattorit perustuvat: <https://www.nordicstatistics.org/areas/nordic-indicators-for-our-vision-2030/>

Tilanne	Kehitysnuolet
 Tällä hetkellä Pohjoismaat täyttävät tavoitteet	 Pohjoismaat ovat aikataulussa
 Haasteita on jäljellä	 Maltillisia parannuksia
 Merkittäviä haasteita	 Kehitys on pysähtynyt
 Suuria haasteita	 Kehitys kulkee väärään suuntaan

Kilpailukykyinen ja innovatiivinen Pohjola voi edistää sekä vihreää siirtymää että sosiaalista kestävyyttä

Tilanneraportti antaa kuvan kilpailukykyisestä Pohjolasta, jonka väestö on hyvin koulutettua ja työllisyysaste korkea ja jossa panostetaan tutkimukseen ja vihreään innovointiin. Nämä ovat tärkeitä edellytyksiä tavoitteiden saavuttamiselle vuoteen 2030 mennessä.

Koulutus on ratkaisevan tärkeää Pohjoismaiden kilpailukykyille. Vaikka väestömme onkin hyvin koulutettua, nimenomaan tällä alueella on haasteita, joihin on jatkossa kiinnitettävä huomiota. Ensinnäkään Pohjoismaat eivät ole tällä hetkellä tavoitteiden tasalla koulutuksen keskeyttämisen indikaattorissa. Eikä viime vuosien myönteinen kehitys tarkoita sitä, että tavoitteet saavutettaisiin vuoteen 2030 mennessä, mikäli kehityssuunta pysyy ennallaan. Toiseksi miesten ja naisten välillä on koulutuksellinen kuilu, ja miehet kouluttautuvat naisia vähemmän. Asia ei ole uusi, ja tilanne todettiin myös lähtötilannemittauksessa. Tähän haasteeseen on tartuttava, sillä hyvin koulutettu väestö on pohjoismaisten hyvinvointiyhteiskuntien perusta.

Vapaassa liikkuvuudessa on tilanneraportin mukaan tapahtunut jonkin verran myönteistä kehitystä. Pohjoismaalaiset käyvät edelleen usein ostoksilla toisessa Pohjoismaassa. Myös Juutinrauman työpendelöinti kehittyy tilanneraportin mukaan myönteisesti. Näissä indikaattoreissa Pohjoismaat ovat jo nyt tavoitteidensa tasalla, ja niiden oletetaan olevan sitä myös vuonna 2030. Pohjoismaiden välisen maahanmuuton tilanne puolestaan ei ole yhtä hyvä. Pohjoismaiden haasteena on tällä hetkellä se, että kehitys kulkee väärään suuntaan. Kehityssuunnan kääntäminen on tärkeää, jotta tavoite integroituneesta Pohjolasta voitaisiin saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.

Tilanneraportti tarjoaa vaihtelevan kuvan nykytilanteesta ja vuotta 2030 koskevista odotuksista niissä indikaattoreissa, jotka kytkevät yhteen kilpailukykyisen Pohjolan ja vihreän Pohjolan. Myönteistä on se, että pohjoismaisten kaupunkien ilmanlaatu on edelleen hyvä ja että patenttihakemusten määrä vihreän teknologian alalla on kasvanut viime vuosina. Toisaalta taas vihreiden työpaikkojen määrää on lisättävä selkeästi, sillä Pohjoismaat ovat jäljessä tavoitteistaan, ja kehitys on pysähtynyt. Sama koskee julkista liikennettä, jossa on edelleen haasteita. Kirjava kuva on toisintoa lähtötilanteesta, ja matkaa on vielä jäljellä ennen kuin Pohjoismaiden kilpailukyky on vihreä.

Seuraavassa kuvataan kunkin fokusalueen tilannetta ja kehitystä.

Hyvä koulutus

Pohjoismaissa on hyvin koulutettu väestö, mutta tietyt alueet kaipaavat edelleen erityishuomiota

Korkea-asteen koulutus	Koulutuksen keskeyttäminen	Aikuis- ja täydennyskoulutus
		

Pohjoismaat ovat tilanneraportin mukaan yleisesti hyvin koulutettu alue. Parantamisen varaa on silti edelleen, etenkin *koulutuksen keskeyttämisen* osalta. Lisäksi fokusalueen eri indikaattoreissa on kiinnitettävä huomiota miesten ja naisten väliseen koulutuskuluiin. Miehet kouluttautuvat naisia vähemmän, ja heillä on suurempi riski keskeyttää koulutus. Tilanne oli sama lähtötilanteessa.

Aikuis- ja täydennyskoulutuksessa Pohjoismaat ovat jo tavoitteiden tasalla. Korkea-asteen tutkinto on 51,4 prosentilla 30–34-vuotiaista. Vuonna 1999 yhdellä kolmasosalla 30–34-vuotiaista oli korkea-asteen tutkinto, joten viime vuosikymmenten kehitys on jatkunut nousujohteisena. Sukupuolijakauma on kuitenkin vino, sillä 60 prosenttia Pohjoismaiden naisista on suorittanut korkea-asteen tutkinnon, mutta miehistä vain 43 prosenttia. Nykyisen kehityssuunnan jatkuessa vinouman odotetaan vastedes kasvavan. Pohjoismaissa on myös alueellisia koulutuseroja maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä. Niinpä tällä alueella on edelleen haasteita ratkaistavana, kuten oli lähtötilanteessakin.

Koulutuksen keskeyttäminen on merkittävä haaste Pohjoismaille. Kehitys on kulkenut sen osalta viime vuosina väärään suuntaan. Vuonna 2019 keskeyttäneitä oli 8,4 prosenttia (18–24-vuotiaiden ryhmässä). Vuonna 2021 määrä oli kohonnut 9,7 prosenttiin. Pohjoismaat eivät sijoitukaan parhaiten suoriutuvien EU-maiden joukkoon. Vuosien 2019–2021 kielteisestä kehityksestä huolimatta Pohjoismaissa on tapahtunut yleisesti hienoista parannusta, sillä koulutuksen keskeyttäneiden määrä on kutistunut vuodesta 2006, jolloin se oli 11 prosenttia. Silmiinpistävää on myös se, että miehistä 11,4 prosenttia ja naisista 7,5 prosenttia on koulutuksen keskeyttämisen riskiryhmässä. Jos kehityssuunta pysyy ennallaan, sukupuolivinouman odotetaan kasvavan. Mikäli tavoitteet halutaan saavuttaa yleisellä tasolla vuoteen 2030 mennessä, kehitystä on vauhditettava ja kiinnitettävä erityistä huomiota sukupuolivinoumaan. Lähtötilanneraportissa esitettiin sama päätelmä, eli tilanne ei ole kohentunut.

Aikuis- ja täydennyskoulutuksen tämänhetkinen tilanne Pohjoismaissa on se, että olemme oikealla tiellä, ja tavoitteiden odotetaan täyttyvän vuonna 2030. Pohjoismaat ovat sitä paitsi huomattavasti edellä verrokkimaita, sillä aikuis- ja täydennyskoulutusta saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus on Pohjoismaissa suurempi. Kehitys oli myönteistä vuosina 2005–2021, mutta

nähtävissä on selkeä notkahdus: 28,1 prosentista (2019) 23,9 prosenttiin (2020). Notkahdus saattaa ainakin osittain liittyä koronapandemiaan. Naisten ja miesten välinen koulutuskuilu näkyy tässäkin, sillä 33 prosenttia naisista ja 23,4 prosenttia miehistä osallistuu aikuis- ja täydennyskoulutukseen. Lisäksi osallistuminen aikuis- ja täydennyskoulutukseen vähenee iän myötä, ja 25–34-vuotiaiden aikuis- ja täydennyskoulutukseen osallistuvien määrä on noin kaksinkertainen verrattuna 55–64-vuotiaisiin.

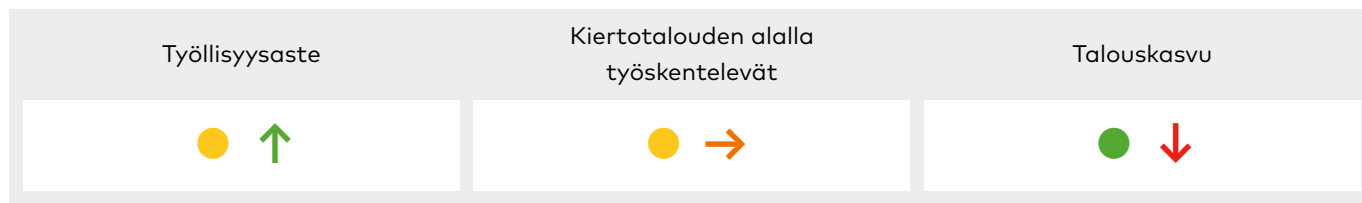
LISÄTIETOA

- Language Training Services for Adult Immigrants in the Nordic Countries – A comparative study (2023): <https://www.norden.org/en/publication/language-training-services-adult-immigrants-nordic-countries>
- Houkuttelevat ammatilliset koulutukset Pohjoismaissa (2023): <https://www.norden.org/fi/publication/houkuttelevat-ammattilliset-koulutukset-pohjoismaissa>
- Work environment knowledge for young people (2023): <https://www.norden.org/en/publication/work-environment-knowledge-young-people>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Pohjoismaiden on luotava lisää vihreitä työpaikkoja

Pohjoismaiden talouskasvu on tällä hetkellä myönteinen ja työllisyys hyvä. Pohjoismaiden tulee silti edelleenkin kiinnittää huomiota talouskasvuun ja työllisyyteen, etenkin kiertotalouden työpaikkojen osuuteen. Pohjoismaiden on samalla edistettävä vihreää kasvua, jonka keskiössä ovat osaaminen, innovointi ja kilpailukyky. Työllisyydessä on ollut pientä takapakkia, ja talouskasvussa pientä nousua.

Pohjoismaiden *työllisyysaste* on 75 prosenttia, mikä on OECD-maiden kärkeä. Tästä huolimatta tilanneraportin mukaan tällä alueella on edelleen haasteita. Mikäli kehityssuunta pysyy ennallaan, Pohjoismaat saavuttavat haasteista huolimatta tavoitteensa vuoteen 2030 mennessä.

Eriarvoisuusparametrit osoittavat miesten työllisyysasteen olevan 77,1 prosenttia ja naisten työllisyysasteen 73,1 prosenttia. Paras työllisyysaste on 35–54-vuotiailla ja heikoin 55–64-vuotiailla. Vaikka 55–64-vuotiaiden työllisyysaste onkin muita heikompi, kehitys on ollut nousujohteinen, ja kyseisen ikäryhmän työllisyys on kohonnut 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2009 vuoteen 2021. Kyseisen ryhmän työllisyysaste oli 73,8 prosenttia vuonna 2021. Tilanne on heikentynyt hieman lähtötilannemittauksesta.

Myös *kiertotalouden työpaikoissa* on haasteita. Vaikka Pohjoismaat pärjäävätkin vertailukelpoisten maiden ryhmää paremmin, nykytilanteen valossa kehitys tulee pysähtymään ennen vuotta 2030. Näyttääkin siltä, etteivät Pohjoismaat ole tavoitteiden tasalla vuonna 2030, mikäli kehitys jatkuu nykyisenlaisena. Tilanne on siis sama kuin lähtötilannemittauksessa.

Pohjoismaiden *talouskasvu* on ollut yleisesti myönteistä vuodesta 2008 lähtien. BKT:ssa näkyy kuitenkin merkittävä notkahdus vuonna 2020,²⁷ mikä todennäköisesti liittyy koronapandemiaan. Pohjoismaiden talouskasvu koki kuitenkin nopean 4,4 prosentin nousun vuonna 2021, ja nykytilanteessa ollaankin tavoitteiden tasolla. Talouskasvun kehityssuunta on kuitenkin negatiivinen, mutta siihen on syytä suhtautua varauksella, sillä se perustuu yksinkertaiseen historialliseen ennusteeseen.

27. Mitattuna BKT:n vuosikasvulla, reaalihintoina

LISÄTIETOA

- Nordic and North European Flatfish Value Chains (2022): <https://www.norden.org/en/publication/nordic-and-north-european-flatfish-value-chains>
- Attraktive Erhvervsuddannelser i Norden (2023): <https://www.norden.org/da/publication/attraktive-erhvervsuddannelser-i-norden>
- Combatting long-term unemployment among immigrants beyond the COVID-19 pandemic - Experiences from the Nordic countries (2022): <https://www.norden.org/en/publication/combating-long-term-unemployment-among-immigrants-beyond-covid-19-pandemic>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Pohjoismaat ovat digitalisaatioalan edelläkävijöitä, ja vihreä innovointi yleistyy

Tutkimus- ja kehityskustannukset	Vihreät patenttihakemukset	Digitalouden ja -yhteiskunnan indeksi (DESI)
		

Kestävän teollisuuden, innovaatioiden ja infrastruktuurien fokusalueesta piirtyy Pohjoismaissa myönteinen kuva. Pohjoismaat ovat *digitalisaatioalan* kärkejä, ja ne *investoivat vahvasti tutkimukseen ja kehitykseen*. Mikäli kehitys jatkuu ennallaan, Pohjoismaiden ennustetaan täyttävän tavoitteet vuoteen 2030 mennessä kaikkien kolmen indikaattorin osalta. Tilanne on siten sama kuin lähtötilannemittauksessa.

Tutkimus- ja kehityskustannusten indikaattorin tilanne on myönteinen, sillä Pohjoismaat ovat jo nyt tavoitteiden tasalla. Alueen kehitys on jatkunut Pohjoismaissa vakaana vuodesta 2003 asti, ja tutkimus- ja kehityskustannusten osuus BKT:sta on ollut vuosittain 2,6–2,8 prosenttia. Investointiasteensa ansiosta Pohjoismaat pärjäävät paremmin kuin vertailukelpoisten maiden ryhmä, mutta etumatka on kaventunut vuodesta 2003. Mikäli kehitys jatkuu ennallaan, Pohjoismaat lunastavat odotukset myös vuonna 2030. Pohjoismaat ovat tällä alueella siis yhä vahvoilla, kuten olivat lähtötilannemittauksessakin.

*Vihreiden patenttihakemusten*²⁸ tilanne näyttää Pohjoismaissa hyvältä. Kehitys on ollut vuosina 2005–2019 myönteistä, ja vihreiden patenttihakemusten määrä on hieman yli kaksinkertaistunut Pohjoismaissa kyseisellä ajanjaksolla. Vuonna 2020 vihreitä patenteja haettiin maissamme kuitenkin huomattavasti aiempaa vähemmän, mikä johtunee koronapandemiasta. Pohjoismaat pärjäävät silti paremmin kuin vertailukelpoisten maiden ryhmä, missä vihreiden patenttihakemusten määrä väheni niin ikään tuntuvasti vuonna 2020. Mikäli kehitys jatkuu ennallaan, Pohjoismaiden odotetaan täyttävän tavoitteet myös vuonna 2030. Tilanne ei ole siis muuttunut lähtötilanteesta.²⁹

*DESI-indeksin (Digital Economy and Society Index)*³⁰ suhteen Pohjoismailla on haasteita, eivätkä maat täytä tällä hetkellä tavoitteita. Alueen indikaattoriksi on määritetty DESI-indeksin huippuarvo, jonka valossa Pohjoismailla on edelleen parantamisen varaa. Fokusalueen kehitys on jatkunut Pohjoismaissa myönteisenä vuodesta 2017. Kehitys on ollut myönteistä myös vertailukelpoisten maiden ryhmässä, mutta Pohjoismaat pärjäävät silti verrokkiryhmää selvästi paremmin. Mikäli kehitys jatkuu ennallaan, Pohjoismaiden odotetaan saavuttavan tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Tilanne muistuttaa pitkälti lähtötilannetta.

LISÄTIETOA

- Cross-border transport infrastructure planning in the Nordic Region. An introduction (2023): <https://www.norden.org/en/publication/cross-border-transport-infrastructure-planning-nordic-region>
- Distributed Flexibility – Lessons learned in the Nordics (2022): <https://www.norden.org/en/publication/distributed-flexibility>
- Scaling up Nordic impact through public procurement – A review of literature (2023): <https://www.norden.org/en/publication/scaling-nordic-impact-through-public-procurement>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

28. Data saatavilla vuoden 2020 loppuun.

29. Tilanne poikkeaa lähtötilanneraportin (2021) tilanteesta, koska lähtötilanneraportissa on käytetty vuoteen 2019 ulottuvaa ennustetta. Toteutunutta tilannetta kuvaava data osoittaa vuoden 2019 tilanteen olleen odotettua myönteisempi.

30. Euroopan komission vuotuinen DESI-indeksi mittaa digitalouden ja -yhteiskunnan toimintakykyä Euroopassa.

Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Pohjoismailla on sekä vahvuuksia että haasteita

Linja-auto- ja junaliikenne	Kaupunkialueiden hiukkaspäästöt	Avoin tila rakennetulla alueella
		

Kokonaiskuva Pohjoismaiden kaupunkien ja paikallisyhteisöjen kestävyystilanteesta on jokseenkin myönteinen. Kaupunkialueiden ilma on puhdistunut, mutta ihmisiä on edelleen vaikea saada käyttämään julkista liikennettä, kuten junaa ja bussia. Lähtötilanneraportissa huomautetaan, että mainitut kaksi indikaattoria kuvaavat kaupunkien ja paikallisyhteisöjen kestävyyttä vain osittain, mikä pätee myös käsillä olevaan tilanneraporttiin.

Bussilla ja junalla kulkevien osuus väestöstä on edelleen liian alhainen. Kehitys on ollut lähes pysähdyksissä viimeiset kaksikymmentä vuotta. Bussi- ja junamatkojen osuus Pohjoismaiden kaikista henkilökuljetuksista on vuosina 1996–2019 ollut noin 15–18 prosenttia. Vuonna 2020 julkisen liikenteen osuus putosi 12,7 prosenttiin, mikä johtunee koronapandemiasta. Tilanne on hyvin samanlainen kuin verrokkimaissa, missä bussin ja junan käyttö notkahti samalla tavoin vuonna 2020. Ihmisten ohjaaminen yksityisautoilusta julkisen liikenteen käyttöön näyttää siis olevan yhteinen haaste. Pohjoismaat eivät nykysuuntauksen valossa kykene saavuttamaan tämän alueen tavoitteita vuoteen 2030 mennessä. Kehitystä on siis vauhditettava, mikäli haluamme saavuttaa tavoitteet. Tilanne on kohentunut aavistuksen lähtötilanteesta, mutta Pohjoismaat eivät yllä tavoitteisiin tällä hetkellä eivätkä vuonna 2030.

Myönteistä on sen sijaan se, että Pohjoismaat ovat jo saavuttaneet *kaupunkialueiden hiukkaspäästöihin* liittyvät tavoitteet. Pohjoismaiden hiukkaspäästöt ovat vähentyneet vuodesta 2012 lähtien, ja maat pärjäävät selkeästi paremmin kuin vertailukelpoisten maiden ryhmä. Mikäli kehitys jatkuu ennallaan, Pohjoismaat yltävät tavoitteisiinsa myös vuonna 2030. Tilanne on sama kuin lähtötilannemittauksessa.

Kolmannen indikaattorin osalta – *avoin tila rakennetulla alueella* – dataa ei ole ollut saatavilla, minkä vuoksi Pohjoismaiden tilanteen kehitystä ei ole ollut mahdollista seurata. Dataa ei ollut saatavilla myöskään lähtötilannemittauksessa.

LISÄTIETOA

- Value Chains and Resilient Coastal Communities in the Nordic Atlantic (2022): <https://www.norden.org/en/publication/value-chains-and-resilient-coastal-communities-nordic-atlantic>
- Stadsgrönska och ekosystemtjänster – en nordisk verktygslåda för grönblå strukturer (2022): <https://www.norden.org/sv/publication/stadsgronska-och-ekosystemtjanster-en-nordisk-verktygslada-gronbla-strukturer>
- Delaktighet i kulturlivet i Norden - En kunskapsöversikt med utgångspunkt i kulturvaneundersökningar och forskningen om kulturpolitik (2022): <https://www.norden.org/sv/publication/delaktighet-i-kulturlivet-i-norden>
- Policy Brief: Nordic Cities – Green, Resilient, Healthy - Fostering national policies and initiatives for urban green space (2022): <https://www.norden.org/en/publication/policy-brief-nordic-cities-green-resilient-healthy>
- Arctic Tourism in Times of Change (2022): <https://www.norden.org/en/publication/arctic-tourism-times-change-O>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Vapaa liikkuvuus

Pohjoismaiden välistä maahanmuuttoa on vahvistettava, mutta tavoite integroituneesta Pohjolasta toteutuu muilta osin

Pohjolan sisäinen maahanmuutto	Tuonti Pohjoismaista	Työssäkäynti Pohjoismaiden rajojen yli
		

Pohjoismaiden välisen *vapaan liikkuvuuden* tilanne näyttää kaiken kaikkiaan hyvältä. Tilanneraportti osoittaa kuitenkin, että Pohjoismaiden välistä maahanmuuttoa on syytä vahvistaa, sillä siihen liittyy haasteita ja kehitys kulkee kielteiseen suuntaan. Verrattaessa kokonaiskuvaa lähtötilannemittaukseen voidaan todeta, että kehitys on säilynyt ennallaan.³¹

Pohjoismaiden väliseen maahanmuuttoon liittyy edelleen haasteita. Maidemme välinen muuttoliike oli huipussaan vuonna 2011. Vuosina 2011–2021 kehitys on ollut laskusuuntainen, ja Pohjoismaiden välinen muuttoliike on nyt laskenut vuoden 1992 tasolle, jolloin se oli alhaisimmillaan. Kehitys kulkee väärään suuntaan, ja jos sitä ei pystytä kääntämään, Pohjoismaiden on entistäkin vaikeampaa saavuttaa tämän alueen tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Tilanne on siis sama kuin lähtötilannemittauksessa.

Pohjoismaiden välisen kaupankäynnin (*tavarantuonti muista Pohjoismaista*) tilanne näyttää myönteisemmältä, ja Pohjoismaat ovat jo päässeet tavoitteisiinsa. Keskinäisen tuonnin osuus on ollut viimeisten kahdenkymmenen vuoden ajan suhteellisen vakaasti 21–24 prosenttia kokonaistuonnista, mutta suunta on hieman laskeva. Pohjoismaiden arvioidaan silti saavuttavan tavoitteet myös vuonna 2030. Samoin pääteltiin myös lähtötilannemittauksessa.

Tämäkertainen mittaus antaa myönteisen kuvan myös toisiin Pohjoismaihin suuntautuvasta *työpendelöinnistä*. Työpendelöinnin pohjoismainen indikaattori pohjautuu Tanskan ja Ruotsin väliseen pendelöintiin Juutinrauman alueella.³² Arvio ei siis kata kaikkien Pohjoismaiden välistä pendelöintiä. Työpendelöinnistä ei ole vielä saatavilla ajantasaista pohjoismaista tilastotietoa. Pohjoismaiden tilastokeskukset selvittävät parhaillaan, olisiko mahdollista perustaa ja vakinaistaa kaikki Pohjoismaat kattava raja-alue tilasto. Työpendelöinnistä saatavan kuvan myönteisyys riippuu myös siitä, mihin tilannetta verrataan. Tässä raportissa vertailupisteenä on vuosi 2015, jolloin työpendelöinti oli korkeimmillaan. Työpendelöinti kasvoi Juutinrauman alueella tasaisesti vuosina 1997–2008, minkä jälkeen kehitys on tasaantunut. Vuonna 2023 tilanne on vuoden 2010 tasolla, ja suuntaus on hieman nouseva.

LISÄTIETOA

- Baseline study of cross-border data exchange in the Nordic and Baltic countries (2021):
<https://www.norden.org/en/publication/Baseline-study-cross-border-data-exchange-nordic-and-baltic-countries>
- Re-start competence mobility in the Nordic Region (2022):
<https://www.norden.org/en/publication/re-start-competence-mobility-nordic-region>
- Kartläggning av gränshinder för nordiskt kulturutbyte (2022): <https://pub.norden.org/nordiskkulturfakta2022-06/>
- Gränshinderrådets årsrapport 2022 (2023):
<https://www.norden.org/sv/publication/granshinderradets-arsrapport-2022>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

-
31. Työpendelöinnin tilanne poikkeaa lähtötilanneraportissa (2021) esitetystä, mikä johtuu siitä, että data on päivitetty ja perustuu aiempaa kattavampiin laskelmiin. Käsillä olevan ja aiemman raportin huomattava ero johtuu lisäksi siitä, että korkein mahdollinen arvo (historiallinen maksimi) on muuttunut vuoden 2021 raportista (mikä johtuu sekin datasarjan katkeamisesta). Päivitetty data osoittaa vuoden 2019 tilanteen olleen odotettua myönteisempi.
 32. Tilanne poikkeaa lähtötilanneraportissa (2021) esitetystä, mikä johtuu siitä, että data on päivitetty ja se perustuu aiempaa kattavampiin laskelmiin. Käsillä olevan ja aiemman raportin huomattava ero johtuu lisäksi siitä, että korkein mahdollinen arvo (historiallinen maksimi) on muuttunut vuoden 2021 raportista (mikä johtuu sekin datasarjan katkeamisesta). Päivitetty data osoittaa vuoden 2019 tilanteen olleen silloista arviota myönteisempi.

Kuvat: Common Ground Media

Sosiaalisesti kestävä Pohjola

Haluamme yhdessä edistää osallisuutta, tasa-arvoa ja yhtenäisyyttä alueella, jossa on yhteiset arvot ja jossa vahvistetaan kulttuurivaihtoa ja hyvinvointia.

Tilanneraportti osoittaa, että Pohjoismaat ovat hyvää vauhtia saavuttamassa sosiaalisesti kestävä alueen tavoitteet. Pohjoismaille on ominaista hyvä kansanterveys, korkea luottamus ja alhainen rikollisuus.

Parantamisen varaakin silti on, erityisesti kun on kyse sukupuolten tasa-arvosta, EU:n ulkopuolelta tulevien sijoittumisesta työelämään ja koetusta terveydestä. Strategisen painopistealueen tilannekuva ei ole muuttunut lähtötilannemittauksen jälkeen niin paljon, että indikaattorit olisivat vaihtaneet väriä.³³

Kaaviossa kuvataan sosiaalisesti kestävä Pohjolan 15 indikaattorin tilannetta ja kehityssuuntaa.

33. Verrattuna päivitettyyn mittaristoon

Terveyttä ja hyvinvointia	Eliniänodote	Oma arvio terveydentilasta	Kuolleisuus ennaltaehkäistäviin ja parannettaviin sairauksiin
	 	 	
Sukupuolten tasa-arvo	Sukupuolittuneet työmarkkinat	Isien käyttämä osuus perhevapaista	Naisten osuus kansallisissa parlamenteissa
	 	 	
Eriarvoisuuden vähentäminen	Taloudellinen eriarvoisuus	Köyhyys- ja syrjäytymisuhka	EU:n ulkopuolelta tulevien sijoittuminen työmarkkinoille
	 	 	
Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta	Sosiaalinen luottamus	Kansallisiin vaaleihin osallistuminen	Rikollisuus, väkivalta ja ilkivalta
	 	 	
Vahvempi kulttuurielämä	Kulttuurituotteiden tuonti muista Pohjoismaista	Julkiset kulttuurimenot	Kotitalouksien kulttuurimenot
	 	 	

Tilastot, joihin indikaattorit perustuvat: <https://www.nordicstatistics.org/areas/nordic-indicators-for-our-vision-2030/>

Tilanne	Kehitysnuolet
 Tällä hetkellä Pohjoismaat täyttävät tavoitteet	 Pohjoismaat ovat aikataulussa
 Haasteita on jäljellä	 Maltillisia parannuksia
 Merkittäviä haasteita	 Kehitys on pysähtynyt
 Suuria haasteita	 Kehitys kulkee väärään suuntaan

Tilanneraportti osoittaa, että Pohjoismaiden kansanterveys on kaiken kaikkiaan hyvä. Ihmiset voivat hyvin, ovat terveitä ja elävät yhä vanhemmiksi, ja yhä harvemmat kuolevat ennaltaehkäistäviin ja hoidettavissa oleviin sairauksiin. Siksi on hätkähdyttävää, että pohjoismaalaisten arvio omasta terveydestä on viime vuosina huonontunut.

Tilanneraportti osoittaa, että sukupuolten tasa-arvoon liittyy Pohjoismaissa edelleen suuria haasteita. Tavoitteet eivät täyty etenkin sukupuolittuneiden työmarkkinoiden ja isien perhevapaaosuuden osalta, eikä maiden odoteta yltävän niihin vuoteen 2030 mennessä. Myönteisemmältä näyttää sen sijaan naisten osuus kansallisissa parlamenteissa, mille asetetut tavoitteet täyttyvät jo tällä hetkellä.

Pohjoismaista piirtyy lähtökohtaisesti kuva alueena, jolle on ominaista suuri taloudellinen yhdenvertaisuus ja pieni köyhyyden ja syrjäytymisen riski. Pohjoismaat täyttävät siis jo nykyisellään tämän alueen tavoitteet. Mailla on silti suuria haasteita EU:n ulkopuolelta tulleiden, etenkin naisten, sijoittumisessa työelämään. Nykykehityksen valossa tilanteen uskotaan heikentyvän entisestään vuoteen 2030 mennessä, ja tavoitteiden saavuttaminen edellyttää siksi ponnekkaita toimia.

Pohjoismaille on tällä hetkellä ominaista korkea sosiaalinen luottamus, ja mikäli kehitys jatkuu ennallaan, tavoitteiden ennustetaan täyttyvän myös vuonna 2030. Sen sijaan maat eivät vielä yllä äänestysaktiivisuutta ja rikollisuutta, väkivaltaa ja ilkivaltaa koskeviin tavoitteisiin, eikä tavoitteiden uskota täyttyvän myöskään vuoteen 2030 mennessä. Indikaattorit piirtävät fokusalueesta kirjavan kuvan, ja tavoitteisiin pääseminen edellyttää lisätoimenpiteitä.

Kulttuurin alueella tilanne on vaihteleva. Julkisten kulttuurimenojen ja kotitalouksien kulttuurimenojen tavoitteet täyttyvät sekä tällä hetkellä että tulevaisuudessa, mutta kulttuurituotteiden tuonti muista Pohjoismaista on jäljessä tavoitteista eikä tavoitteita saavuteta myöskään vuoteen 2030 mennessä, mikäli kehitys jatkuu ennallaan.

Seuraavassa kuvataan kunkin fokusalueen tilannetta ja kehitystä.

Terveyttä ja hyvinvointia

Pohjoismaiden tilanne on hyvä, mutta väestön koettu terveys ei kohene

Eliniänodote	Oma arvio terveydentilasta	Kuolleisuus ennaltaehkäiseviin ja parannettaviin sairauksiin
		

Terveiden ja hyvinvoinnin fokusalue antaa yleisesti ottaen myönteisen kuvan kansanterveydestä ja hyvinvoinnista sekä kuolleisuudesta ennaltaehkäistäviin ja hoidettavissa oleviin sairauksiin. Tilanne näyttää hyvältä sekä tällä hetkellä että vuoteen 2030 ulottuvalla kaudella. Tavoitteet eivät kuitenkaan täyty koetun terveyden osalta, ja indikaattorin kehitys on pysähdyksissä. Fokusalueen tilanne on sama kuin lähtötilannemittauksessa.

Eliniänodotteen tilanne on Pohjoismaissa myönteinen. Pohjoismaalaisten keskimääräinen elinikä on 82,6 vuotta, joten eliniänodote täyttää jo nyt pohjoismaiset tavoitteet. Pohjoismaalaisten keskimääräinen elinikä on noussut vuodesta 2019 kaikkiaan 0,6 vuotta. Eliniänodotetta sukupuolittain kuvaava data osoittaa, että naisten keskimääräinen elinikä on 84,4 vuotta ja miesten 80,6 vuotta. Kehitys näyttää myönteiseltä, ja mikäli se jatkuu ennallaan, pohjoismaalaisten keskimääräinen elinikä vuonna 2030 on 84,8 vuotta. Pohjoismaat saavuttavat siten tavoitteensa myös vuonna 2030.

Koetun terveyden (fyysinen terveys ja mielenterveys) tilanne on verrattain myönteinen. Pohjoismaiden tilanne on parempi kuin verrokkimaiden, mutta tavoitteisiin pääseminen edellyttää joidenkin haasteiden ratkaisemista. Arvio omasta terveydentilasta vaihtelee sukupuolittain ja ikäryhmittäin sekä sen mukaan, asuuko vastaaja maaseudulla vai kaupungissa. Miehet kokevat terveydentilansa kaikissa Pohjoismaissa paremmaksi kuin naiset. Lisäksi data osoittaa, että terveydentila koetaan sitä huonommaksi, mitä vanhemmasta vastaajasta on kyse. Noin 30 prosenttia 85-vuotiaista tai sitä vanhemmista kokee terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi, kun taas 16–24-vuotiaiden keskuudessa luku on 66 prosenttia. Koetussa terveydessä on eroja myös maaseudulla ja kaupungeissa asuvien välillä. Suurempi osa kaupunkilaisista kuin maaseudulla asuvista kokee terveytensä hyväksi tai erittäin hyväksi. Lisäksi kehitys on kääntymässä hienoiseen laskuun, minkä vuoksi Pohjoismaiden ei uskota saavuttavan tavoitteitaan vuoteen 2030 mennessä.

Kuolleisuutta ennaltaehkäistäviin ja parannettaviin sairauksiin mittaavan indikaattorin tilanne näyttää myönteiseltä, ja Pohjoismaat yltävät jo nyt tavoitteisiinsa. Kaikkiaan 182 henkilöä 100 000 asukasta kohden kuolee nykyisellään ennen 75:tä ikävuotta sairauteen, joka ei ole

ennaltaehkäistävissä tai hoidettavissa. Kuolleisuus on laskenut tasaisesti vuodesta 2011, jolloin sitä alettiin mitata. Myönteisestä kehityksestä johtuen Pohjoismaiden odotetaan olevan tavoitteidensa tasalla myös vuonna 2030.

LISÄTIETOA

- A cross-Nordic Mapping of Associative Factors to the increase of Mental Distress Among Youth – Nordic co-operation on young people’s mental health (2022): <https://www.norden.org/en/publication/cross-nordic-mapping-associative-factors-increase-mental-distress-among-youth>
- Cross-Nordic collaboration and practice examples – Nordic co-operation on young people’s mental health (2022): <https://www.norden.org/en/publication/cross-nordic-collaboration-and-practice-examples>
- Alcohol and drug prevention in the Nordic countries – A conference report (2023): <https://www.norden.org/en/publication/alcohol-and-drug-prevention-nordic-countries>
- Bryts isoleringen? Erfarenheter av digitala verktyg inom äldreomsorgen i tre svenska kommuner (2022): <https://www.norden.org/sv/publication/bryts-isoleringen-erfarenheter-av-digitala-verktyg-inom-aldreomsorgen-i-tre-svenska>
- Health literacy in the Nordic countries - Not only a determinant of health, but also a tool for health promotion (2022): <https://www.norden.org/en/publication/health-literacy-nordic-countries>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Sukupuolten tasa-arvo

Pohjoismailla on edelleen merkittäviä haasteita tasa-arvon alueella

Sukupuolittuneet työmarkkinat	Isien käyttämä osuus perhevapaista	Naisten osuus kansallisissa parlamenteissa
		

Sukupuolten tasa-arvon fokusalueeseen liittyy edelleen huomattavia haasteita. Naisten osuus kansallisissa parlamenteissa on tavoitteiden mukainen, mutta työmarkkinoiden sukupuolittuneisuutta kuvaavan indikaattorin kehitys on pysähtynyt ja korjaavia toimia tarvitaan myös jatkossa. Isien käyttämää osuutta perhevapaista on niin ikään syytä kasvattaa edelleen.

Sukupuolittuneisiin työmarkkinoihin liittyy suuria haasteita.³⁴ Kaikkiaan 17,8 prosenttia Pohjoismaiden työllisistä pitäisi saada vaihtamaan ammattia, jotta työmarkkinoiden sukupuolivinouma korjaantuisi. Kehitys on kaiken lisäksi pysähtynyt, vaikka tilanne onkin hieman kohentunut vuodesta 2019. Mikäli kehitys jatkuu ennallaan, Pohjoismaat eivät saavuta tavoitteita vuoteen 2030 mennessä.

Myös *isien käyttämä osuus perhevapaista* on merkittävä haaste. Isät käyttivät vuonna 2021 noin 23 prosenttia kaikista perhevapaista, kun vastaava luku oli vuonna 2019 noin 20 prosenttia. Mikäli kehitys jatkuu ennallaan, isien käyttämä osuus perhevapaista on vuonna 2030 kaksinkertainen vuoteen 2009 verrattuna. Tavoitteita ei kuitenkaan tällä vauhdilla saavuteta vuoteen 2030 mennessä, minkä vuoksi isien perhevapaaosuutta täytyy kasvattaa entisestään. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että vuonna 2019 hyväksytty EU:n työ- ja yksityiselämän tasapainottamista koskeva direktiivi vaikuttanee lähivuosien kehitykseen merkittävästi Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa. Direktiivi on pantava täytäntöön vuoden 2022 loppuun mennessä.

Naisten osuutta kansallisissa parlamenteissa kuvaavan indikaattorin tilanne on myönteinen. Kaikkiaan 45,2 prosenttia Pohjoismaiden parlamenttien jäsenistä oli vuonna 2022 naisia, eli naisten osuus on noussut hieman vuodesta 2019, jolloin se oli 44,2 prosenttia. Pohjoismaat ovat siten jo saavuttaneet tämän alueen tavoitteet, ja jos suunta pysyy ennallaan, ne pysyvät tavoitteissaan myös vuoteen 2030 ulottuvalla kaudella. Pohjoismaissa on tällä hetkellä suhteessa enemmän naispuolisia parlamentin jäseniä kuin verrokkimaissa, mutta merkit viittaavat siihen, että ero tulee jatkossa kapenemaan.

LISÄTIETOA

- Labour market attachment in the Nordic countries – Toward a more inclusive labour market in the Nordics? (2023): <https://www.norden.org/en/publication/labour-market-attachment-nordic-countries>
- Gender-equal pensions in the Nordics – What can the Nordic countries learn from each other in order to close the gender pension gap? (2023): <https://www.norden.org/en/publication/gender-equal-pensions-nordics>
- Monitoring Digital Inclusion in the Nordic-Baltic region (2022): <https://www.norden.org/en/publication/monitoring-digital-inclusion-nordic-baltic-region>
- Gender in Nordic Blue Economies – Initial networking results and future academic research (2022): <https://www.norden.org/en/publication/gender-nordic-blue-economies>
- Hatbrott mot LGBTI-personer i Norden. En kartläggning av strategier, arbetssätt och insatser: pub.norden.org/temanord2021-546/

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

34. Indikaattori pohjautuu Karmel ja MacLachlan -indeksiin (IP-indeksiin), josta ilmenee, miten suuren osan työllisistä tulisi vaihtaa ammattia, jotta kaikilla aloilla olisi yhtä paljon naisia ja miehiä.

Eriarvoisuuden vähentäminen

taloudellinen eriarvoisuus vähenee, mutta EU:n ulkopuolelta tulevien työmarkkinoille sijoittumisessa on suuria haasteita

Taloudellinen eriarvoisuus	Köyhyys- ja syrjäytymisuhka	EU:n ulkopuolelta tulevien sijoittuminen työmarkkinoille
		

Eriarvoisuuden vähentämisen fokusalueen tilanne osoittaa, että Pohjoismaat ovat taloudellisesti hyvin yhdenvertaisia yhteiskuntia, joissa köyhyyden ja syrjäytymisen riski on alhainen. Maidemme haasteena on silti edelleen EU:n ulkopuolelta tulevien sijoittuminen työmarkkinoille. Tilanne ei ole siis muuttunut lähtötilannemittauksesta.

Mitattaessa *taloudellista epätasa-arvoa* (Gini-kertoimella) voidaan todeta, että Pohjoismaat ovat edelleen maailman kärkimaita. Kehitys on ollut pysähdyksissä vuodesta 2004, mutta se on vakiintunut korkealle myönteiselle tasolle, minkä vuoksi Pohjoismaat täyttävät tavoitteet jo tällä hetkellä. Vaikka kehitys enteileekin taloudellisen eriarvoisuuden lisääntyvän hieman vuoteen 2030 mennessä, tilanteen arvioidaan silti säilyvän jokseenkin ennallaan. Mikäli kehitys jatkuu samanlaisena, Pohjoismaiden ennustetaan täyttävän alueen tavoitteet myös vuonna 2030, kuten lähtötilannemittauksessakin³⁵ ennakoitiin.

Köyhyys- ja syrjäytymisuhkaa tarkasteleva indikaattori antaa myönteisen kuvan. Köyhyys- tai syrjäytymisuhan alla elävien henkilöiden osuus on 17,2 prosenttia väestöstä, eli se on samalla tasolla kuin vuonna 2004. Pohjoismaat yltyvät siis jo nykyisellään tavoitteisiin. Sukupuoli ei sanottavasti vaikuta köyhyys- ja syrjäytymisriskiin, mutta ikäryhmien välillä on selviä eroja. Köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa on 31,2 prosenttia 16–24-vuotiaista ja 37,3 prosenttia 25–54-vuotiaista, mutta vain 15,6 prosenttia yli 55-vuotiaista. Kehitys etenee hieman väärään suuntaan, mutta Pohjoismaiden ennustetaan silti täyttävän tavoitteet myös vuonna 2030, mikäli kehitys jatkuu ennallaan. Suuntaus näyttää siis tällä hetkellä hieman myönteisemmältä kuin lähtötilannemittauksessa.

EU:n ulkopuolelta tulevien työmarkkinoille sijoittumisessa on Pohjoismaissa suuria haasteita. Tilanne on pysynyt jokseenkin samana vuodesta 2006 lähtien, jolloin asiaa alettiin mitata, ja työllisyyskuilu on edelleen 17 prosenttia. Oman merkittävän lisähaasteensa tuo sekin, että sukupuolten välillä on suuri ero. EU:n ulkopuolelta tulevien naisten työllisyyskuilu on 22 prosenttia, mutta miesten vain 12 prosenttia. EU:n ulkopuolelta tulevat naiset kohtaavat siis työmarkkinoilla erityisen suuria haasteita. Merkit viittaavat niin ikään siihen, että kehitys pysähtyy vuoteen 2030 mennessä eivätkä Pohjoismaat saavuta tämän alueen tavoitteita.

LISÄTIETOA

- Combatting long-term unemployment among immigrants beyond the COVID-19 pandemic – Experiences from the Nordic countries (2022): <https://www.norden.org/en/publication/combating-long-term-unemployment-among-immigrants-beyond-covid-19-pandemic>
- Gender-equal pensions in the Nordics – What can the Nordic countries learn from each other in order to close the gender pension gap? (2023): <https://www.norden.org/en/publication/gender-equal-pensions-nordics>
- Labour market attachment in the Nordic countries – Toward a more inclusive labour market in the Nordics? (2023): <https://www.norden.org/en/publication/labour-market-attachment-nordic-countries>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta

sosiaalinen luottamus on Pohjoismaissa korkea, mutta äänestysaktiivisuudessa sekä rikollisuuden, väkivallan ja ilkivallan ennaltaehkäisyssä on parantamisen varaa

Sosiaalinen luottamus	Kansallisiin vaaleihin osallistuminen	Rikollisuus, väkivalta ja ilkivalta
		

Rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon kolme indikaattoria osoittavat, että Pohjoismaiden yhteiskunnat perustuvat vahvaan sosiaaliseen luottamukseen. Äänestysaktiivisuuden sekä rikollisuuden, väkivallan ja ilkivallan tilanteeseen ja kehitykseen liittyy sen sijaan yhä haasteita. Rauhan, oikeudenmukaisuuden ja hyvän hallinnon tilanne on jokseenkin sama kuin lähtötilanneraportissa.

Sosiaalisen luottamuksen osalta Pohjoismaat pääsevät tällä hetkellä tavoitteisiinsa. Sosiaalinen luottamus on pysynyt maissamme vakaana vuodesta 2002 lähtien, jolloin sitä alettiin mitata. Pohjoismaat ovat verrokkimaiden edellä sekä tällä hetkellä että vuoteen 2030 ulottuvassa ennusteessa. Sukupuoltenkaan välillä ei ole suuria eroja sosiaalisessa luottamuksessa. Mikäli suunta jatkuu samana, Pohjoismaiden arvioidaan yltävän tavoitteisiin myös vuonna 2030. Käytettävissä ei ole dataa, jossa sosiaalinen luottamus esitetään alueittain ja ikäryhmittäin.

Äänestysaktiivisuutta Pohjoismaiden kansallisissa parlamenttivaaleissa kuvaavan indikaattorin tilanne on verrattain myönteinen. Äänestysaktiivisuus on 75 prosenttia (2021), mutta parantamisen varaa on edelleen. Tilanne on hieman parempi kuin verrokkimaissa, joissa äänestysaktiivisuus on 60 prosenttia (2021). Kehitys on kuitenkin Pohjoismaissa pysähtynyt ja kääntymässä hienoiseen laskuun. Mikäli nykyinen kehitys jatkuu, Pohjoismaat eivät täytä tavoitteita vuonna 2030.

Rikollisuuteen, väkivaltaan ja ilkivaltaan³⁶ liittyvistä ongelmista raportoitujen osuus pienenee maissamme. Noin 7,7 prosenttia Pohjoismaiden väestöstä ilmoittaa kokeneensa rikollisuuteen, väkivaltaan tai ilkivaltaan liittyviä ongelmia. Tilanne kohenee kuitenkin sen verran hitaasti, etteivät Pohjoismaat yllä tavoitteisiin tällä hetkellä eivätkä vuoteen 2030 mennessä, mikäli kehitys jatkuu ennallaan. Alueella on siis edelleen haasteita, vaikka Pohjoismaiden tämänhetkinen tilanne näyttääkin hieman myönteisemmältä kuin lähtötilanne.

36. Tässä tarkoitetaan tilanteita, joissa vastaaja kokee rikollisuuden, väkivallan tai ilkivallan ongelmaksi omalle kotitaloudelleen. Kyse ei kuitenkaan välttämättä ole vastaajan omakohtaisista kokemuksista tai lähisuhteistä väkivallasta. Lisätietoa: <https://www.norden.org/fi/julkilausuma/visio-2030>

LISÄTIETOA

- A Nordic approach to democratic debate in the age of Big Tech – Recommendations from the Nordic Think Tank for Tech and Democracy (2023): <https://www.norden.org/en/publication/nordic-approach-democratic-debate-age-big-tech>
- Everyday Life in the Culture of Surveillance (2023): <https://www.norden.org/en/publication/everyday-life-culture-surveillance>
- “When neo-Nazis march on Norwegian streets, you hear a lot of Swedish” – Pan-Nordic and transnational dimensions of right-wing extremism (2023): <https://www.norden.org/en/publication/when-neo-nazis-march-norwegian-streets-you-hear-lot-swedish>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisu>

Vahvempi kulttuurielämä

kulttuurituotteiden tuonti muista Pohjoismaista kangertelee

Kulttuurituotteiden tuonti Pohjoismaista	Julkiset kulttuurimenot	Kotitalouksien kulttuurimenot
		

Vahvemman kulttuurielämän tavoitetta mittaavat indikaattorit piirtävät kaiken kaikkiaan myönteisen kuvan. Sekä kotitalouksien kulttuurimenot että julkiset kulttuurimenot ovat jo nykyään tavoitellulla tasolla.

Kulttuurituotteiden tuonti muista Pohjoismaista on sen sijaan jäljessä tavoitteista, ja kehitys kulkee kielteiseen suuntaan. Sama todettiin lähtötilannemittauksessa.

Muista Pohjoismaista tuotujen fyysisten kulttuurituotteiden (kuten taiteen ja kirjojen) osuus oli vuonna 2021 kaikkiaan 20,2 prosenttia kulttuurituotteiden kokonaistuonnista Pohjoismaissa (luku pohjautuu Suomesta, Ruotsista ja Tanskasta saatuun dataan). Tuonti on laskenut merkittävästi vuoden 2004 ennätyslukemasta, joka oli 31,7 prosenttia. Kehitys kulkee tällä hetkellä väärään suuntaan, eivätkä Pohjoismaat pääse tavoitteisiinsa vuoteen 2030 mennessä, mikäli suuntaa ei onnistuta kääntämään. Alueella on siis edelleen haasteita, vaikka tilanne onkin kohentunut hieman lähtötilannemittauksesta.

Pohjoismaiden julkiset kulttuurimenot ovat tavoitellulla tasolla, ja tilanne on pysynyt kohtalaisen vakaana vuodesta 2005. Pohjoismaiden julkiset kulttuurimenot ovat hieman verrokkimaiden tasoa korkeammalla. Verrokkimaiden julkisten kulttuurimenojen kasvun ennustetaan pysähtyvän, kun taas Pohjoismaiden kulttuurimenojen uskotaan jatkavan kasvuaan. Pohjoismaiden ero verrokkimaihin siis kasvaa, ja Pohjoismaat pääsevät tavoitteisiinsa myös vuonna 2030.

Myös kotitalouksien kulttuurimenoista piirtyy myönteinen kuva, ja tavoitteet täyttyvät tämän indikaattorin osalta jo tällä hetkellä. Kotitalouksien kulttuurimenojen arvioidaan jatkossa kasvavan, ja siksi Pohjoismaiden ennustetaan täyttävän tähän indikaattoriin liittyvät tavoitteet myös vuonna 2030.³⁷ Kotitalouksien kulttuurimenot ovat laskeneet hieman lähtötilannemittaukseen verrattuna, mikä johtunee osittain siitä, että monet kulttuurilaitokset olivat kiinni koronapandemian aikana. Notkahdus on kuitenkin sen verran pieni, ettei se heikennä muuten myönteistä kuvaa.

37. Huomattakoon kuitenkin, että kehityksessä ei ole koronapandemian vuoksi otettu huomioon vuoden 2020 lukuja.

LISÄTIETOA

- Delaktighet i kulturlivet i Norden – En kunskapsöversikt med utgångspunkt i kulturvaneundersökningar och forskningen om kulturpolitik (2022): <https://www.norden.org/sv/publication/delaktighet-i-kulturlivet-i-norden>
- Changing the system – promoting cultural sustainable development and diversity - Expert opinions from the Culture and Arts Policy Dialogues between Canada and the Nordics in 2021 (2022): <https://www.norden.org/en/publication/changing-system-promoting-cultural-sustainable-development-and-diversity>
- Cultural policy in the Nordic welfare states: aims and functions of public funding for culture (2022): <https://www.norden.org/en/publication/cultural-policy-nordic-welfare-states-aims-and-functions-public-funding-culture>
- Konstens och kulturens frihet i Norden – En kunskapsöversikt med utgångspunkt i forskningen om kulturpolitik (2022): <https://www.norden.org/sv/publication/kstens-och-kulturens-frihet-i-norden>

Lue lisää: <https://www.norden.org/fi/julkaisut>

Menetelmä

Rambøll Management Consulting on käyttänyt tämän tilanneraportin lähtökohtana samaa arviointimallia, jota käytettiin vuonna 2021 ilmestyneessä lähtötilannemittauksessa. Arviointimalli perustuu kansainvälisesti vakiintuneisiin kestävyuden mittausmenetelmiin, jotka EU, YK ja Bertelsmann-säätiö ovat kehittäneet Agenda 2030:n yhteydessä.

Lähtötilanneraporttia varten kehitetyn arviointimallin laadintaan osallistui asiantuntijaryhmä, joka kvalifioi ja validoi mallin.

Seuraavassa kuvataan tarkemmin arviointimallia ja sen kehittämistä.

Vertaaminen lähtötilanneraporttiin

Tilannetta verrataan nyt ensimmäistä kertaa lähtötilanteeseen vuoteen 2030 ulottuvalla kaudella. Tilanneraportti kuvailee siksi lähtötilanneraportin jälkeistä kehitystä relevantein osin.

Vertailtaessa *tilanteen ja kehityssuuntien* tuloksia näissä kahdessa raportissa on kuitenkin otettava huomioon tiettyjä seikkoja. Joidenkin indikaattoreiden tilannekuva perustui lähtötilanneraportissa historiallisen kehityksen ennakointiin, koska toteutunutta dataa ei ollut saatavilla lähtötilannevuodelta (2019). Lähtötilanneraportissa kuvailtu tilanne voi siten poiketa raportin julkaisuhetken jälkeisestä todellisuudesta.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että joidenkin lähtötilanneraportissa tarkasteltujen indikaattoreiden skaalaus – ja joissakin tapauksissa myös liikennevalopisteytys – on kehittynyt eri tavalla kuin mallissa ennakoitiin. Se ei tarkoita sitä, etteikö lähtökohtaraportti olisi relevantti – päinvastoin. Se kertoo siitä, että ymmärrämme kuvaa nyt paremmin ja meillä on siitä enemmän tietoa kuin edellisen raportin ilmestyessä. Tämän tilanneraportin alaviitteissä on mainittu, missä tapauksissa lähtötilanneraportin tulokset poikkeavat liitteessä 3 esitetyistä. Liitteen 3 mittaristossa esitetään lähtötilanneraportin indikaattoreiden tilanteen ja kehityssuunnan päivitettyt mittarit.

Tässä raportissa käytetty malli on herkkä skaalan kummassakin päässä käytetyille rajoille ja ääriarvoille. Jos historiallinen maksimi/minimi ja/tai parhaiten pärjäävien EU- tai OECD-maiden arvot ovat muuttuneet olennaisesti lähtötilanneraportin ja tilanneraportin välisellä kaudella, se vaikuttaa malliin – ja siten myös vertailupohjaan.

Niissä tapauksissa, joissa koronapandemia (tai muut poikkeavat tekijät) eivät ilmennä tosiasiallista kehitystä, nämä poikkeavat havaintoarvot (outliers) poistetaan kehityssuunnan laskelmasta. Alaviitteestä ilmenee, jos näin on toimittu.

Arviointimalli

Tilanteen arvioinnissa käytetyn menetelmän lähtökohtana ovat alalla käytössä olevat lähestymistavat, ja lopullinen arviointimalli koostuu neljästä rakennuspalikasta:

A: Ylemmän ja alemman vertailupisteen määrittäminen: 45 indikaattorin nykytilanteen ja kehityksen mitattavuutta varten on määritelty ylempi ja alempi raja-arvo (liite 2). Menetelmä lähtee neljän askelman porrasmallista, ja periaatteena on lisäksi, että mittauksen tulee olla kunnianhimoinen, realistinen ja mielekäs pohjoismaisessa kontekstissa. Vertailupisteiden neljä askelmaa ovat: 1) Pohjoismaiden tavoitteet (väkiluvulla painotettuna); 2) kestävä kehityksen tavoitteet (SDG) tai muut kansainväliset tavoitteet, joihin Pohjoismaat ovat sitoutuneet; 3) parhaiten pärjänneet EU- tai OECD-maat tai Pohjoismaiden paras tähänastinen tilanne ja 4) asteikon tekniset ääripisteet.

B: Skaalaus ja liikennevalopisteytys: Malli esittelee tavoitteiden saavuttamisen nykytilaa ja kehitystä skaalaus- ja värikoodimenetelmällä, joka perustuu vuotuisen kestävä kehityksen edistymisraporttiin (SDR). Ylä- ja alarajan välinen etäisyys skaalataan asteikolla 0–100 ja pisteytys tehdään tällä välillä neljän yhtä suuren kvartiilin pohjalta. Indikaattorin nykytilannetta ja kehitystä kuvataan tämän pohjalta liikennevalovisualisoinnin avulla.

Tilanne: Vihreä vastaa asteikolla skaalaa 75,1–100, keltainen skaalaa 50,1–75, oranssi skaalaa 25,1–50 ja punainen skaalaa 0–25.

Kehitysnuolet: Perustuu yksinkertaiseen historialliseen ennusteeseen kehityssuunnasta, ja siksi se tulee nähdä ainoastaan viitteenä tulevasta kehityksestä. Vihreä nuoli tarkoittaa sitä, että indikaattori sijoittuu vuonna 2030 vihreälle alueelle (75,1–100), ja keltainen nuoli tarkoittaa sitä, että indikaattorin ennuste liikkuu kohti ylempää vertailupistettä (>0,5 %), mutta ei riittävästi sijoittuakseen vihreälle kentälle vuonna 2030. Oranssi nuoli tarkoittaa sitä, että indikaattorin kehitys on pysähtynyt (-0,5–0,5 %), ja punainen nuoli sitä, että kehitys liikkuu kohti alemmää vertailupistettä (>0,5 %).

C: Mallin vertailuarvon määrittäminen: Jotta Pohjoismaiden indikaattoritavoitteiden saavuttamisen nykytilanteelle ja kehitykselle saataisiin vertailupohja, kerätään tietoja viidestä parhaiten pärjänneestä ja vertailukelpoisesta OECD-maasta. Kutakin strategista painopistealuetta varten on nimetty ryhmä vertailukelpoisia maita. Vertailukelpoisten maiden ryhmä päivitetään jokaisen mittauksen yhteydessä vastaamaan mahdollisimman hyvin kyseisen ajankohdan tilannetta. Lähtötilanneraportissa käytetty vertailukelpoisten maiden ryhmä ei siten välttämättä ole sama kuin tilanneraporteissa.

D: Eriarvoisuuden arviointi: Eriarvoisuutta arvioidaan sukupuolen, iän ja/tai alueellisen eriarvoisuuden perusteella niiden kehitysindikaattoreiden osalta, joista on saatavilla tilastotietoa. Arviointi perustuu Theil-indeksiin ja sen tukena on täydentäviä tilastotietoja. Eriarvoisuuden arviointi on pelkästään deskriptiivinen.

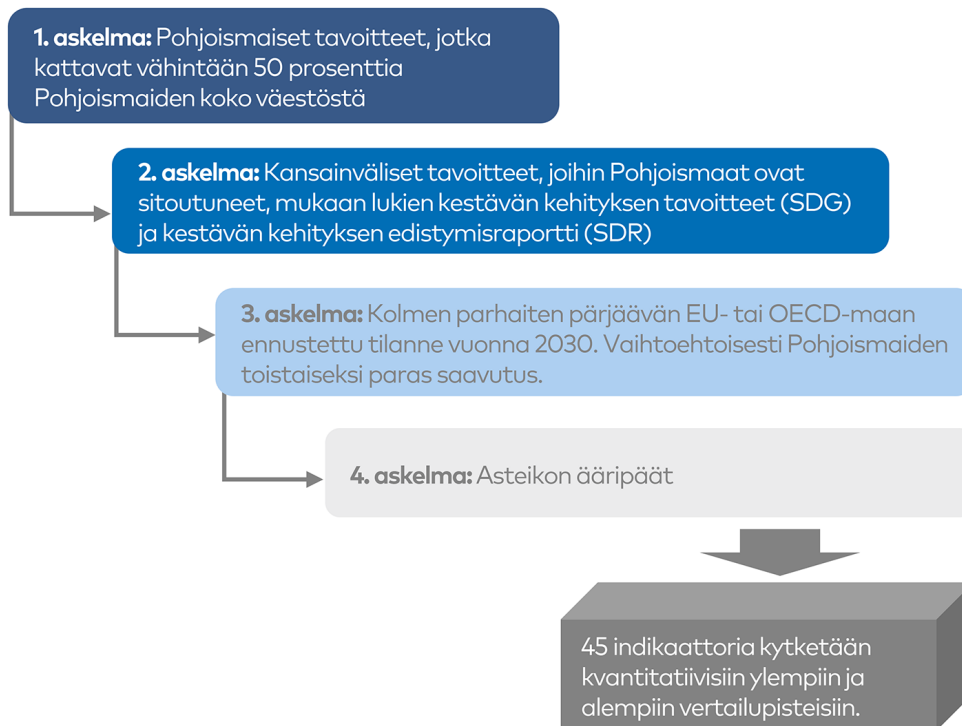
Tilanneraportissa on värikoodattu tilannearvio ja kehitysnuolet³⁸ kaikille 45 pohjoismaiselle indikaattorille. Tilanteiden ja kehitysnuolten värit tulee ymmärtää seuraavasti:

A: Pohjoismaiden ministerineuvoston indikaattoreiden ylemmän ja alemman raja-arvon määrittäminen

Mallin perustana on mahdollistaa aiemman, nykyisen ja tulevan tilanteen vertaaminen konkreettisiin ja kvantifioitaviin vertailupisteisiin kunkin 45 indikaattorin osalta. Jotta se olisi mahdollista, kullakin indikaattorilla on oltava kvantitatiivinen ylä- ja alaraja. Ylemmän rajan määrittelyssä käytetään priorisointiportaikkoa, joka pohjautuu kestävän kehityksen edistymisraportin (SDR) yhteydessä kehitettyyn menetelmään.

Priorisointiportaikko koostuu neljästä vertailupisteen määritysmenetelmästä, joista pyritään mieluiten käyttämään ylintä. Mikäli se ei ole mahdollista, siirrytään yksi askelma alaspäin jne. Vertailupisteiden määrittämisessä on sovellettu menetelmiä, joita käytetään maailmanlaajuisesti ja Pohjoismaissa. Näin varmistetaan, että tilanneraportti pohjautuu laajalti hyväksytyihin tavoitteisiin.

Ylempien vertailupisteiden määrittämisessä käytetty priorisointiportaikko on kuvattu alla.

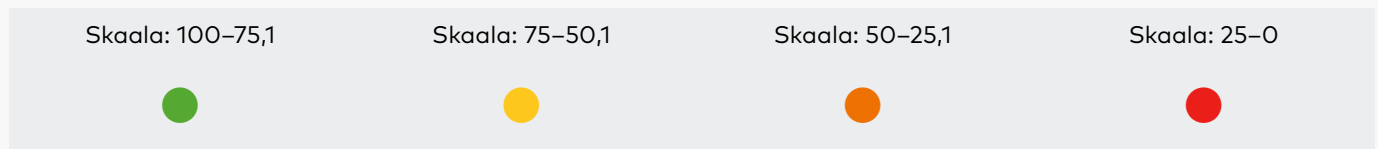
Alempi vertailupiste määritetään joko heikoimmin pärjäävien EU- tai

38. Kehitysnuolet perustuvat historiallisen suuntauksen yksinkertaiselle ennakkoinnille ilman muita muuttujia. Kehitysnuolet antavat siten vain viitteen tulevasta kehityksestä.

OECD-maiden painotetun keskiarvon pohjalta, indikaattorin teknisen minimiarvon pohjalta tai Pohjoismaiden toistaiseksi heikoimman saavutuksen pohjalta. Alempi vertailupiste määritetään ylemmän vertailupisteen pohjalta ja sen pohjalta, minkä kulloinkin arvioidaan olevan kunnianhimoista, realistista ja hyödyllistä kullekin indikaattorille pohjoismaisessa kontekstissa.

B: Tilanteen ja kehityksen liikennevalovisualisointi

Mallin seuraava rakennuspalikka on kunkin indikaattorin (vaiheessa A saadun) alimman ja ylimmän rajan uudelleenskaalaus (normalisointi) asteikolle 1–100. Indikaattorin tavoitteiden saavuttamisen ja kehityksen nykytila visualisoidaan tälle skaalalle käyttäen askelmakohtaista värikoodijakoa (liikennevalot). Väri osoittaa, miten ”kaukana” Pohjoismaat ovat aggregoidusta ylemmästä vertailuarvosta. Skaalausmenetelmä ja värikoodijako pohjautuvat Sustainable Development Solutions -verkoston (SDSN) ja Bertelsmann-säätiön vuotuisen kestävä kehityksen edistymisraporttiin (SDR). Asteikko 0–100 jaetaan siinä neljään yhtä suureen kvartiiliin alla esitetyn mukaisesti.

Kehitysnuolet: Lähtötilannemittauksessa tarkastellaan Pohjoismaiden tämänhetkistä sijoitusta yksittäisten indikaattoreiden osalta. Lisäksi tehdään historiallisen kehityksen perusteella yksinkertainen ennuste kunkin indikaattorin tavoitteiden täyttymisestä. Ennuste esitetään trendiviivan ja nuolien avulla. Nuolten suunta ja väri osoittavat, tukeeko indikaattorin kehitys tavoitteen toteutumista vuoteen 2030 mennessä. Nuolten avulla voidaan arvioida, onko pohjoismaisilla toimilla ollut toivottu vaikutus, mutta samalla niistä ilmenee, onko toimia tehostettava tai kohdennettava erityisesti jonkin tietyn indikaattorin alueelle. Kehityksen väri määrittää seuraavien kriteerien mukaisesti:

Vihreä nuoli = indikaattorin tilanne sijoittuu ennusteen mukaan vuonna 2030 vihreälle alueelle (75,1–100 prosenttia). Kehityksen arvioidaan olevan aikataulussa.

Keltainen nuoli = indikaattorin ennustetaan kehittyvän vuoteen 2030 mennessä myönteisesti eli liikkuvan yli 0,5 prosentin vauhdilla kohti ylemmää vertailupistettä, mutta ei riittävästi sijoittuakseen vihreälle alueelle (75,1–100 prosenttia) vuonna 2030. Kehityksen arvioidaan olevan maltillisen myönteistä tai parannusten maltillisia.

Oranssi nuoli = indikaattorin tilanne on ennusteen mukaan pysähtynyt -0,5–0,5 prosentin välille vuonna 2030. Kehitys on pysähtynyt.

Punainen nuoli = indikaattoriennusteen kehitys on negatiivista ja liikkuu ennusteen mukaan yli 0,5 prosentin vauhdilla kohti alempaa vertailupistettä. Kehitys kulkee väärään suuntaan.

Värit kuvaavat tilannetta seuraavasti:

Tilanne	Kehitysnuolet
 Tällä hetkellä Pohjoismaat täyttävät tavoitteet	 Pohjoismaat ovat aikataulussa
 Haasteita on jäljellä	 Maltillisia parannuksia
 Merkittäviä haasteita	 Kehitys on pysähtynyt
 Suuria haasteita	 Kehitys kulkee väärään suuntaan

C: Vertailuarvon määrittäminen (maat, joihin Pohjoismaita verrataan)

Malli esittää Pohjoismaiden nykytilanteen ja kehityksen pistemäärän Pohjoismaiden ministerineuvoston 45 indikaattorin osalta. Lisäksi se esittää vertailuarvon, jossa Pohjoismaiden absoluuttinen pistemäärä suhteutetaan vertailukelpoisten maiden ryhmän tasoon ja suuntaan. Pohjoismaiden ministerineuvoston tavoitteena on, että Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue, ja tämän tavoitteen pohjalta määritetään mallin vertailuarvo viiden parhaiten pärjävän, Pohjoismaille vertailukelpoisen OECD-maan pohjalta. Vertailukelpoisilla mailla tarkoitetaan maita, jotka eroavat Pohjoismaista vain hyvin vähän tietyillä relevanteilla ja selittävillä makrotaloudellisilla muuttujilla mitattuna. Kutakin strategista painopistettä varten on määritetty vertailukelpoisten maiden ryhmä. Maat, joihin Pohjoismaita verrataan kunkin strategisen painopisteen yhteydessä, on päivitetty lähtötilannemittauksen jälkeen, mutta ne ovat pitkälti samat kuin lähtötilanneraportissa. Kutakin strategista painopistettä varten on valittu makrotaloudellisten muuttujien perusteella viisi maata, joihin Pohjoismaita on mielekästä ja relevanttia verrata. Muuttujina on käytetty muun muassa ostovoimapariteettia, asukaskohtaista bruttokansantuotetta, eriarvoisuutta (Gini-kerroin) sekä terveydenhuolto- ja koulutusinvestointeja. Vertailukelpoisten maiden ryhmät kussakin strategisessa painopisteessä ovat seuraavat:

Vihreä Pohjola: Itävalta, Saksa, Latvia, Liettua, Portugali, Sveitsi ja Iso-Britannia

Kilpailukykyinen Pohjola: Itävalta, Belgia, Alankomaat, Kanada, Tšekki, Saksa ja Ranska

Sosiaalisesti kestävä Pohjola: Itävalta, Belgia, Tšekki, Kanada, Ranska,

Saksa ja Alankomaat.

D: Sukupuoleen, ikään ja alueeseen liittyvän eriarvoisuuden arviointi (leave no one behind)

Mallin viimeisessä kehitysvaiheessa arvioidaan, onko ikäryhmien, sukupuolten ja alueiden välillä suuria eroja tavoitteiden saavuttamisessa. Eriarvoisuutta arvioidaan silloin, kun se on relevanttia ja kun tietoa on saatavilla. Eriarvoisuuden arviointi on nähtävä jatkumona Agenda 2030:n periaatteelle, jonka mukaan ketään ei jätetä (leave no one behind), ja siitä selviää, onko kaikki yhteiskuntaryhmät osallistettu yhtäläisesti kyseiseen indikaattoriin.

Eriarvoisuusanalyysi perustuu Theil-indeksiin, joka mahdollistaa eriarvoisuuden suuruuden arvioinnin. Theil-indeksi on erityistapaus yleisestä entropiamitasta, joka voidaan esittää seuraavassa muodossa:

$$T = 1/N \sum_{i=1}^N y_i \ln y_i, \quad y_i \neq 0, y_i > 0, \quad T \in (0, \infty)$$

Yhtälössä N on luokkien, esimerkiksi alueiden, lukumäärä, ja y_i on tutkittava muuttuja, jonka osalta eriarvoisuutta mitataan i :nnessä luokassa, esimerkiksi työllisyysaste i :nnessä alueella. y on kaikkien luokkien keskiarvo.

Jos kyse on täydellisestä yhdenvertaisuudesta, indeksi on yhtä kuin nolla, $T=0$. Indeksillä on teoriassa rajoittamaton ja voi siksi lähestyä ääretöntä, mutta käytännössä ylärajan määrittää $\ln(N)/16$, jota voimme käyttää kuvaamaan täydellistä eriarvoisuutta.

Vastaavanlaista lähestymistapaa on käyttänyt muun muassa OECD kuvaamaan alueiden välistä eriarvoisuutta. Indeksillä vahvuutena on muun muassa se, että indeksi mahdollistaa eriarvoisuuden asteen vertailun eri indikaattoreiden välillä.

Arvioinnin lähtökohtana ovat Pohjoismaiden ministerineuvostolta saadut tiedot, joita on täydennetty tunnustetuista julkisista tietokannoista (kuten Tanskan, Norjan jne. tilastokeskuksesta) kerätyillä tilastotiedoilla.

Tilanneraportin kvalifiointi

Tilanneraportissa käytetyn datan päivittämisestä vastaa tilastoihin ja datan työstämiseen erikoistunut konsulttiyritys Statisticon AB.

Rambøll Management Consulting on analysoinut saamansa datan ja päivittänyt tilannekuvauksen. Lisäksi se on validoinut tulokset tilastollisiin menetelmiin liittyvien kysymysten osalta Statisticonin ja Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa.

Tilanneraportin tulokset ja yksityiskohtainen arviointimalli on esitetty Pohjoismaiden ministerineuvoston kommentoitavaksi ja tarkistettavaksi useampaan otteeseen. Lopullinen raportti ja siihen sisältyvä

yksityiskohtainen päivitetty menetelmäkuvaus on luovutettu Pohjoismaiden ministerineuvostolle tilanneraportin myöhempää päivitystä varten.

Liite 1 – Pohjoismaiden ministeri-neuvoston Visio 2030:n pohjoismaiset indikaattorit

A green Nordic Region

No.	Indicator	Description
Climate action (SDG 13)		
1.1.1	Emission of greenhouse gasses*13.2.2	The trend for total territorial greenhouse gas emissions (including international aviation).
1.1.2	Emission of consumptionbased GHGs*13.2.2 Data only available for Sweden at present.	The trend for total consumption-based greenhouse gas emissions.
1.1.3	Extent of Arctic ice	Number of km ² of the Arctic covered by ice.
Affordable and clean energy (SDG 7)		
1.2.1	Proportion of gross energy consumption provided by renewable energy*7.2.1	The proportion of gross energy from renewables.
1.2.2	Energy use in relation to GDP*7.3.1	The relationship between energy supply and economic output (GDP). A lower ratio indicates that less energy is used to produce one unit of GDP. GDP is expressed at fixed prices.
1.2.3	Emission intensity from greenhouse gases from energy use	Progress since 2000 on the relationship between energy-related greenhouse gas emissions and gross domestic energy consumption (in tonnes of CO ₂ equivalents).
Responsible consumption and production (SDG 12)		
1.3.1	Material footprint per inhabitant*8.4.1/12.2.1	The material footprint is the amount of primary material required to cater for a country's total material demands. The per capita material footprint describes the average material use for a country's total material demand.
1.3.2	Degree of recycling of municipal waste*12.5.1	The proportion of total generated municipal waste that is recycled.
1.3.3	Number of registered ecolabel licences	The number of registered licenses for the Nordic Swan ecolabel on 31 December each year.
Life on land (SDG 15)**		
1.4.1	Renewable energy share of the gross energy use*15.1.2	The proportion of land protected in accordance with Natura 2000 (Denmark, Finland, and Sweden); national parks, nature reserves, and protected habitats (Iceland); and national parks, nature reserves, and protected landscape areas (Norway).
1.4.2	Proportion of organic agricultural land*2.4.1	The proportion of agricultural land used for organic farming (productive and sustainable).
1.4.3	Common birds in agricultural landscapes*15.5.1	Common farmland bird index. An index of the presence of common birds in agricultural landscapes, selected by the national ornithology organisations. Index 2000 = 100.
Life below water (SDG 14)***		
1.5.1	Protected marine areas (total area)*14.5.1	Marine areas protected in accordance with Natura 2000

		(Denmark, Finland, and Sweden). Norway: Marine areas protected.
1.5.2	Eutrophication of the Baltic Sea* ^{14.1.1}	Tonnes of nitrogen and phosphorus added to the Baltic Sea p.a. The measurements are taken from seven areas, from the Gulf of Bothnia in the north to the Kattegat between Denmark and Sweden in the south. The measurement reflects the total added from the air and watercourses.
1.5.3	Fish stocks in the Arctic Ocean and the Barents Sea* ^{14.4.1}	Total stocks of cod, herring and blue whiting in the northeast Arctic and Barents Sea (thousands of tonnes).

** Linked to Zero Hunger (SDG 2). *** Connected to Clean Water and Sanitation for All (SDG 6).

A competitive Nordic Region

No.	Indicator	Description
Quality education (SDG 4)		
2.1.1	Level of education attained: college/university education* ^{4.1.2}	The proportion of the population aged 30–34 who have completed post-secondary school education.
2.1.2	People who leave education prematurely	The proportion of the population aged 18–24 who drop out of education.
2.1.3	Adult participation in continuing education* ^{4.3.1}	The proportion of adults aged 25–64 who have participated in continuing education during the past four weeks. Participation in education is a measure of lifelong learning.
Decent work and economic growth (SDG 8)		
2.2.1	Employment rate	The proportion of the population aged 15–64 in employment.
2.2.2	Share of employment in private companies related to the circular economy (and bioeconomy)	The proportion of the total workforce employed in recycling, repair and reuse and rental and leasing.
2.2.3	Annual GDP growth* ^{8.1.1}	The percentage change in GDP p.a. in fixed prices. Fixed prices (instead of current prices) remove the effects of price fluctuations, and the series shows the change in GDP volume.
Industry, innovation, infrastructure (SDG 9)		
2.3.1	Expenditure on research and development as a share of GDP* ^{9.5.1}	Total “in-house expenditure” on research and development as a percentage of GDP. Intramural/“in-house” R&D expenditure consists of all current and fixed expenditure for research and development during a specific period, regardless of the source of the funding.
2.3.2	Number of patent applications in environmental technology	The number of patent applications to EPO in areas classified by the OECD as “Selected environmental-related technologies”.
2.3.3	Digital Economy and Society Index (DESI)	Based on a weighting of 37 measures, DESI looks at countries’ overall digital performance and progress in terms of digital competitiveness.
Sustainable cities and communities (SDG 11)		
2.4.1	Proportion of total passenger transport on buses and trains* ^{11.2.1}	The proportion of all passenger transport on public transport expressed in passenger kilometres (pkm). Public transport refers to buses and trains. Total passenger transport includes cars, buses, and trains.
2.4.2	Exposure to airborne particulate matter pollutants in urban	The annual average concentration of particles smaller than 2.5

	areas*11.6.2	µm in the air in urban areas. Weighted in proportion to population size.
2.4.3	Average proportion of public open spaces in cities in the built environment *11.7.1	No statistics are available for this indicator at the moment.
Freedom of movement		
2.5.1	Intra-Nordic immigration	Migration per 10,000 of the population from one Nordic country to another.
2.5.2	Imports of goods from Nordic countries	The proportion of total imports of goods that come from other Nordic countries.
2.5.3	Nordic region work-related commuting across Nordic national borders	The indicator measures the number of people who commute to work across the borders in the Öresund region – between Denmark and Sweden.

A socially sustainable Nordic Region

No.	Indicator	Description
Good health and well-being (SDG 3)		
3.1.1	Average life expectancy at birth	The anticipated life expectancy at birth.
3.1.2	Self-rated health	The proportion of people who rate their health as good or very good.
3.1.3	Mortality before the age of 75 from diseases that can be prevented and cured	The number of deaths from specific diseases per 100,000 people aged 0–75. The age distribution is standardised to facilitate national comparisons. The diseases included are those deemed curable or preventable.
Gender equality (SDG 5)		
3.2.1	Gender-segregated labour market	Standardised index/the Karmel MacLachlan index (IP). Proportion of the workforce that would need to change jobs in order to achieve an equal share of men and women in their occupations.
3.2.2	Fathers' share of parental leave	Fathers' share of parental leave.
3.2.3	Proportion of women in national parliaments*5.5.1	The proportion of women MPs.
Reduced inequalities (SDG 10) ****		
3.3.1	Gini coefficient	The Gini coefficient is an economic measure of inequality (e.g. income distribution).
3.3.2	Proportion of people living at risk of poverty and social exclusion	A summary measurement based on the following criteria: (1) people below the poverty threshold (60% of national median disposable income after social transfers); (2) severe material poverty; and (3) households with very low labour intensity.
3.3.3	Difference in unemployment/inactivity between those born outside the EU and those born in the country	The difference between the proportion of unemployed or inactive people who were born outside the EU compared with those born in the country concerned.
Peace, justice and strong institutions (SDG 16)		
3.4.1	Social trust	Ten-point scale showing the level of trust people have in other

		people in general. The scale goes from 0 (no trust) to 10 (belief that most people are trustworthy).
3.4.2	Electoral turnout in national parliaments	The proportion of the electorate that casts a vote (valid, blank and invalid votes).
3.4.3	Proportion of the population who experience problems with crime, violence, and vandalism*16.2.1	The proportion of the population who report experiencing problems with crime, violence or vandalism in their local area.
Strong cultural scene		
3.5.1	Imports of culture-related goods from Nordic countries	The proportion of culture-related goods imported from other Nordic countries.
3.5.2	Public expenditure on culture as a share of GDP	The share of public spending (by national, regional and local government) allocated to culture.
3.5.3	Household cultural expenditure, index (2015 = 100)	Household expenditure on recreation and culture in fixed prices compared with 2015. The spending is seen as an approximation of participation levels in cultural activities.

**** Linked to No Poverty (SDG 1).

Liite 2 – Vertailupisteet

A green Nordic Region

No.	Indicator	Step	Upper boundary	Lower boundary	Method used to set the boundaries
Climate action (SDG 13)					
1.1.1	Emission of greenhouse gasses	1	61% reduction compared to 1990-levels	Emission volume as in 1990	Upper boundary: Weighted average of the Nordic countries national 2030-targets. Lower boundary: Emission as in the reference year used in the Paris Agreement.
1.1.2	Emission of consumption-based GHGs	2	37.485 thousand tonnes	96.114 thousand tonnes	Upper boundary: 61% reduction of 2011 level (historical maximum since 2010). Lower boundary: Historical maximum since 2010.
1.1.3	Expanse of the Arctic ice coverage	3	16,3 mio km ²	0,0	Upper boundary: The upper bound is set as the historical maximum in since 1979 with respect to the levels measured in marts. The upper boundary is therefore not an average between marts and september*. Lower boundary: Technical Minimum.
Sustainable Energy (SDG 7)					
1.2.1	Renewable energy share of the gross energy use	1	89,4%	3,0%	Upper boundary: Weighted national Nordic targets. Lower boundary: As defined in the SDR-report.
1.2.2	Energy use in relation to GDP	2	74,5	110,4	Upper boundary: EU-defined target - Reduction in energy usage of 32,5 pct. Lower boundary: 2018-levels as this is reference point from the reduction.
1.2.3	Emission intensity of greenhouse gases from energy use	2	0,0	117,4	Upper boundary: SDR-report, using a Technical optimum Index (2000 = 100). Lower boundary: Historical maximum value Index (2000 = 100).
Sustainable consumption and production (SDG 12)					
1.3.1	Material footprint per inhabitant	4	14,54	47,07	Upper boundary: Weighted average of the 3 OECD-countries with the lowest footprint, forecasted to 2030. Lower boundary: Weighted average of the 3 OECD-countries with the highest footprint, forecasted to 2030.
1.3.2	Degree of recycling of municipal waste	2	60%	0%	Upper boundary: EU-defined target. Lower boundary: Technical minimum.
1.3.3	Number of registered ecolabelling licenses	4	3.288	0	Upper boundary: A continued historical growth. I.e. the 2019 number of licenses has been forecasted to the number that would result in 2030 assuming the same avg. Yearly growth rate. Lower boundary: Technical minimum.

Life on land (SDG 15)					
1.4.1	Proportion of protected land areas (in relation to the country's total area)	2	30%	0%	Upper boundary: EU-defined target, as no national targets have been found. Lower boundary: Technical minimum.
1.4.2	Proportion of organic agricultural land	2	25%	0%	Upper boundary: EU-defined target, as no national targets have been found. Lower boundary: Technical minimum.
1.4.3	Common birds in agricultural landscapes	2/3	100	0	Upper boundary: Index of 100 (2000 as historical maximum). Lower boundary: Technical minimum.
Life in the ocean (SDG 14)					
1.5.1	Protected marine area (total area)	2	30% (corresponding to an area of 108 272 km ²)	0%	Upper boundary: EU-defined target, as no national targets have been found. Lower boundary: Technical minimum.
1.5.2	Eutrophication of the Baltic Sea	3	813 925 ton per year	1 124 725 ton per year	Upper boundary: Max. allowable input, MAI (of N and P) to the area per year, defined by HELCOM. Lower boundary: Historical max. Discharge (of N and P both).
1.5.3	Northeast Atlantic Catches, by fish species	3	21.359	0	Upper boundary: Historical Maximum. Lower boundary: Technical minimum.

* https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/arctic-sea-ice-extent-6#tab-chart_1

A competitive Nordic Region

No.	Indicator	Step	Upper boundary	Lower boundary	Method used to set the boundaries
Good education for all (SDG 4)					
2.1.1	Level of education attained: college / university education	4	59,8%	0%	Upper boundary: The weighted average performance for the top 3 performing EU countries, forecasted to 2030. Lower boundary: Technical minimum
2.1.2	People who leave education prematurely	4	0,6%	11,6%	Upper boundary: The weighted average performance for the top 3 performing EU countries, forecasted to 2030. Lower boundary: Historical Maximum
2.1.3	Adult participation in continuing education	4	34,6%	0%	Upper boundary: The weighted average performance for the top 3 performing EU countries, forecasted to 2030. Lower boundary: Technical minimum
Decent work and sustainable economic growth (SDG 8)					
2.2.1	Degree of employment	2	80,4%	57,4%	Upper boundary: The weighted average for the top 3 performing OECD countries, forecasted to 2030 Lower boundary: The weighted average for the lowest 3 performing OECD countries, forecasted to 2030
2.2.2	Proportion of employment in private companies related to the circular economy	4	2,9%	0,0%	Upper boundary: Weighted average of the top 3 EU performing countries, forecasted to 2030 Lower boundary: Technical minimum
2.2.3	Annual GDP growth	2	5,1%	0,4%	Upper boundary: The weighted average for the top 3 performing OECD countries, forecasted to 2030. Lower boundary: Historical minimum for the Nordic region in the period 2000-2017.
Sustainable industry, innovation, and infrastructure (SDG 9)					
2.3.1	Expenditure on research and development as a share of GDP	2	3,7%	0,0%	Upper boundary: Best performing OECD countries Lower boundary: Technical Minimum
2.3.2	Number of patent applications in environmental-related technology	4	5,43 per 100 000 inhabitants	0 per 100 000 inhabitants	Upper boundary: Weighted share of environmental patent applications per country GDP, from the top 3 performing OECD countries, multiplied by the sum of the Nordic countries GDP and then lastly scaled to patents pr. 100.000 inhabitants in the Nordic region Lower boundary: Technical minimum

2.3.3	Digital Economy and Society Index (DESI)	4	100	0	Upper boundary: Technical optimum Lower boundary: Technical minimum
Sustainable cities and societies (SDG 11)					
2.4.1	Percentage of passenger transport in buses and trains of total passenger transport	4	29,0	0,0	Upper boundary: The weighted average performance for the top 3 performing EU countries, forecasted to 2030. Lower boundary: Technical minimum
2.4.2	Exposure to air pollutants with particles in urban areas	2	6,3	87,0	Upper boundary: SDR-report Lower boundary: SDR-report
2.4.3	Average share of open publicly available spaces in the built environment	3	15m ² /indb.	0 m ² /indb	Upper boundary: Target defined by the WHO-case study report Lower boundary: Technical minimum
Free Mobility					
2.5.1	Intra-nordic immigration	4	21,3 per 10 000 inhabitants	0 per 10 000 inhabitants	Upper boundary: Historical maximum Lower boundary: Technical minimum
2.5.2	Import of goods from Nordic countries	4	23,7%	0,0%	Upper boundary: Historical maximum value Lower boundary: Technical minimum
2.5.3	Nordic region work-related commuting across Nordic national borders	4	20.050	0	Upper boundary: Historical maximum value Lower boundary: Technical minimum

A socially sustainable Nordic Region

No.	Indicator	Step	Upper boundary	Lower boundary	Method used to set the boundaries
Good health and well-being (SDG 3)					
3.1.1	Life expectancy at birth	2	83	54	Upper boundary: SDR-report Lower boundary: SDR-report
3.1.2	Self-rated health	4	80,6%	52,6%	Upper boundary: The weighted average performance for the top 3 performing EU countries, forecasted to 2030. Lower boundary: The weighted average for the worst 3 performing OECD countries, forecasted to 2030
3.1.3	Mortality before the age of 75, in diseases that can be prevented and cured	4	137,5	400,9	Upper boundary: Weighted average of national targets from Denmark and Sweden, forecasted to 2030 Lower boundary: Weighted average of the three lowest performing EU countries, forecasted to 2030
Gender equality (SDG 5)					
3.2.1	Gender-segregated labor market	4	13,2	20,2	Upper boundary: The weighted average for the top 3 performing EU countries, forecasted to 2030 Lower boundary: The weighted average for the lowest 3 performing EU countries, forecasted to 2030
3.2.2	Fathers' share of parental leave	4	50%	0%	Upper boundary: Technical optimum Lower boundary: Technical minimum
3.2.3	Share of women in national parliament	4	50%	0%	Upper boundary: Technical optimum Lower boundary: Technical minimum
Reduced inequalities (SDG 10)					
3.3.1	Gini coefficient	2	0,275	0,63	Upper boundary: SDR-report Lower boundary: SDR-report
3.3.2	Proportion of people living at risk of poverty and social exclusion	2/4	0%	100%	Upper boundary: Technical Maximum Lower boundary: Technical Minimum
3.3.3	Difference in unemployment / inactivity between those born outside the EU and those born at home	4	0,0%	18,2%	Upper boundary: Technical minimum Lower boundary: Historical maximum
Peaceful and inclusive societies (SDG 16)					

3.4.1	Social trust	4	6,9	4,2	Upper boundary: Historical Maximum Lower boundary: Weighted average of the three lowest performing EU countries, forecasted to 2030
3.4.2	Electoral turnout in national parliaments	4	90,8%	46,2%	Upper boundary: Weighted average of the 3 best performing OECD countries Lower boundary: Weighted average of the 3 poorest performing OECD countries
3.4.3	Share of population who report problems with crime, violence or vandalism	4	0,0%	17,3%	Upper boundary: Technical optimum Lower boundary: Weighted average of the three lowest performing EU countries, forecasted to 2030
Strong culture					
3.5.1	Import of culture-related goods from Nordic countries	4	31,7%	0,0%	Upper boundary: Historical maximum Lower boundary: Technical minimum
3.5.2	Public expenditure on culture as share of GDP	4	1,6%	0,0	Upper boundary: Historical maximum Lower boundary: Technical minimum
3.5.3	Household expenditure on culture	4	124,8	0,0	Upper boundary: Historical Maximum (Index (2015 = 100)) Lower boundary: Technical minimum (Index (2015 = 100))

Liite 3 – Lähtötilanne ja kehityssuuntaukset

Liitteestä 3 ilmenee lähtötilanneraportin 45 indikaattorin päivitetty tilanne. Joidenkin indikaattoreiden tilannetta kuvaava värikoodi on eri kuin vuoden 2021 lähtötilanneraportissa. Tämä johtuu siitä, että kyseisten indikaattoreiden värikoodi pohjautui lähtötilanneraportissa ennakkointiin, mutta niiden osalta on sittemmin saatu uutta dataa.

Kehityssuuntaa kuvaavaa nuolta ei ole päivitetty vastaavalla tavalla, koska tilastollinen menetelmä katsotaan liian monimutkaiseksi.

Seuraavassa esitetään lähtötilannemittauksen indikaattoreiden tilanne ja kehityssuunta kolmen strategisen painopistealueen mukaan jaoteltuna.

Vihreä Pohjola: Lähtötilanneraportin tilanne ja kehityssuunta

Ilmastotekoja	Kasvihuonekaasupäästöt	Kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt	Arktisen merialueen jääpeite
Edullista ja puhdasta energiaa	Uusiutuva energia	Energiaintensiteetti	Kasvihuonekaasuintensiteetti
Vastuullista kuluttamista	Materiaalijalanjälki	Jätteen kierrätys kunnissa	Ympäristömerkintä
Maanpäällinen elämä	Suojellut luontoalueet	Luomuviljelyalueet	Viljelymaiden tavallisimmat linnut
Vedenalainen elämä	Suojellut merialueet	Itämeren rehevöityminen	Jäämeren ja Barentsinmeren kalakannat

Lähtötilanneraportin tilannetta kuvaavan värikoodin muutos mittariston päivityksen yhteydessä: 1) Itämeren rehevöityminen (punainen → keltainen), 2) Viljelymaiden tavallisimmat linnut (vihreä → keltainen).

Kilpailukykyinen Pohjola: Lähtötilanneraportin tilanne ja kehityssuunta

Hyvä koulutus	Korkea-asteen koulutus	Koulutuksen keskeyttäminen	Aikuis- ja täydennyskoulutus
Ihmisarvoista työtä ja talouskasvu	Työllisyysaste	Kiertotalouden alalla työskentelevät	Talouskasvu
Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	Tutkimus- ja kehityskustannukset	Vihreät patenttihakemukset	Digitalouden ja -yhteiskunnan indeksi (DESI)
Kestävät kaupungit ja yhteisöt	Linja-auto- ja junaliikenne	Kaupunkialueiden hiukkaspäästöt	Avoin tila rakennetulla alueella
Vapaa liikkuvuus	Pohjolan sisäinen maahanmuutto	Tuonti Pohjoismaista	Työssäkäynti Pohjoismaiden rajojen yli

Lähtötilanneraportin [tilannetta](#) kuvaavan värikoodin muutos mittariston päivityksen yhteydessä: 1) Talouskasvu (keltainen → punainen), 2) Vihreät patenttihakemukset (keltainen → vihreä), 3) Työssäkäynti Pohjoismaiden rajojen yli (keltainen → vihreä).

Sosiaalisesti kestävä Pohjola: Lähtötilanneraportin tilanne ja kehityssuunta

Terveyttä ja hyvinvointia	Eliniänodote	Oma arvio terveydentilasta	Kuolleisuus ennaltaehkäistäviin ja parannettaviin sairauksiin
			
Sukupuolten tasa-arvo	Sukupuolittuneet työmarkkinat	Isien käyttämä osuus perhevapaista	Naisten osuus kansallisissa parlamenteissa
			
Eriarvoisuuden vähentäminen	Taloudellinen eriarvoisuus	Köyhyys- ja syrjäytymisuhka	EU:n ulkopuolelta tulevien sijoittuminen työmarkkinoille
			
Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta	Sosiaalinen luottamus	Kansallisiin vaaleihin osallistuminen	Rikollisuus, väkivalta ja ilkivalta
			
Vahvempi kulttuurielämä	Kulttuurituotteiden tuonti muista Pohjoismaista	Julkiset kulttuurimenot	Kotitalouksien kulttuurimenot
			

Lähtötilanneraportin [tilannetta](#) kuvaavan värikoodin muutos mittariston päivityksen yhteydessä: -

Tietoja tästä julkaisusta

POHJOLA – kestävä ja integroitunut alue?

Visio 2030:n tilanneraportti 2023

PolitikNord 2023-726

ISBN 978-92-893-7601-3 PDF

ISBN 978-92-893-7602-0 ONLINE

<http://doi.org/10.6027/politknord2023-726>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2023

Tämän julkaisun rahoitti Pohjoismaiden ministerineuvosto. Sisältö ei kuitenkaan välttämättä kuvasta Pohjoismaiden ministerineuvoston näkemyksiä, mielipiteitä, asenteita tai suosituksia.

Julkaistu: 6.7.2023

Video: Common Ground

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Lisää pohjoismaisia julkaisuja on luettavissa osoitteessa www.norden.org/fi/julkaisut